

Yrkande
Särskilt yttrande

M, D, L
KD

2022-11-18

2.1.21

Yrkande angående Göteborgs Stads taxa för handel med elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare, folköl, tobaksfria nikotinprodukter och tobaksvaror

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Att miljö- och klimatnämnden får i uppdrag att prioritera arbetet med att drastiskt minska antalet kompletteringar kopplade till tillståndshandläggningen.
2. Att miljö- och klimatnämnden tillsammans med Intraservice får i uppdrag att ta fram en e-tjänst som möjliggör effektivisering av tillståndshandläggningen genom automatisering, i syfte att korta handläggningstiderna, minska kostnaderna samt göra ansökningsprocessen enklare för företagarna.
3. Att nuvarande taxa fortsätter att gälla för år 2023 men med en uppräknig på 4.5%.
4. Att ett nytt försök till efterhandsdebitering sker inför 2024, men med en ny uträkning på grundavgifter baserat på ett effektivare arbetssätt enligt beslutats 1 och 2.
5. Miljö- och klimatnämndens förslag till taxa för miljö- och klimatnämndens verksamhet enligt lag om tobaksfria nikotinprodukter, i enlighet med bilaga 2, nämndens beslut 2022-08-30 §148 , fastställs och ska gälla från och med den 1 januari 2023.

Yrkandet

Det är viktigt att Göteborg är en stad där vi gynnar näringsliv och inte gör det vare sig dyrare eller svårare att starta upp en verksamhet än i andra delar av Sverige. Den föreslagna taxeändringen skulle öka priset för att söka tillstånd med 125 procent. Det menar vi blir skadligt och ökar trösklarna för att starta nya företag. De nuvarande taxorna i Göteborg motsvarar taxorna i Malmö och Stockholm, men den föreslagna modellen skulle innebära att en verksamhet i Göteborg får mer än dubbelt så höga kostnader. Enligt uträkningen på grundavgiften beräknas tidsåtgången för nytt tillstånd till 17.5 timmar medan i andra kommuner ligger den beräknade tidsåtgången mellan 6-10 timmar.

För att korta handläggningstiderna är färre kompletteringar avgörande. I nuläget handläggs ungefär tre gånger så många kompletteringar, som ursprungliga ansökningar. Detta tyder på ineffektiva arbetssätt som är kostsamma såväl för företagarna som för stadens skattebetalare. Färre kompletteringar kan uppnås genom att prioritera frågan i handläggningsarbetet, men också genom att införa en e-tjänst, som exempelvis

säkerställer att inkompleta ansökningar inte kan skickas in. Det kan också bli tydligare vilka dokument som ska skickas in och hur de ska fyllas i. Det vara lätt att göra rätt.

För att undvika en dubblering av företagarnas kostnader föreslås den nuvarande taxan förlängas under år 2023, tills ett nytt och effektivare system finns på plats. Därefter är avsikten att ett system med efterhandsdebitering implementeras, utan att det innebär en drastisk ökning av taxorna.

Prognosen för prisindex för kommunal verksamhet under 2023 är 6%. I budgetförslaget för 2023 från M, D, L och KD läggs ett effektiviseringskrav de tekniska nämnderna genom en uppräknig av kommunbidragen med 4,5%. På samma sätt bör den taxefinansierade verksamheten hantera en del av de ökade kostnaderna genom effektiviseringar. Detta är särskilt viktigt när den taxefinansierade verksamheten agerar i monopolställning som inte ger användarna av tjänsterna några alternativ.

Tilläggsyrkande

C

2022-11-18

2.1.21

Yrkande angående Göteborgs Stads taxa för handel med elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare, folköl, tobaksfria nikotinprodukter och tobaksvaror

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Miljö- och klimatnämnden får i uppdrag att effektivisera handläggningstiden inom Tillståndsenheten.
2. Miljö- och klimatnämnden får i uppdrag att implementera e-tjänster som syftar till att korta handläggningstider, öka transparensen gentemot verksamhetsutövaren och minska antalet kompletteringsärenden.

Yrkandet

Självkostnadsprincipen är en viktig grundprincip för finansiering av Tillståndsenhetens verksamhet så långt det är möjligt. Det är samtidigt viktigt att den taxefinansierade verksamheten planeras, genomförs och följs upp så effektivt som möjligt. Taxan måste vara transparent för verksamhetsutövaren.

I tidigare modell har tillsynsavgiften även finansierat avgiften för tillstånd och därför är den föreslagna modellen i detta ärende en bättre väg att gå. Efterhandsdebitering har varit ett uppdrag i Alliansens budget under mandatperioden 2018-2022. Det innebär att en verksamhetsutövare betalar den faktiska tiden det tar att utfärda ett tillstånd men att tillsynen sedan faktureras efter utförd tillsyn.

Däremot är det av största vikt att effektivisera handläggningstiden så att timpriset kan hållas nere för verksamhetsutövaren. Exempelvis måste tid för kompletteringar minska med ett tydligare ansökningsförfarande där onödiga kompletteringar undviks. Vidare kan e-tjänster underlätta handläggningen och Centerpartiet har därför avsatt medel för att implementera IT-system i 2023 års budget till Miljö- och klimatnämnden. Skulle det visa sig att effektiviseringarna uteblir eller den nya taxan slår helt fel behöver politiken vara beredd att ompröva modellen.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2022-10-03

Diarienummer 0989/22

Diarienummer 0990/22

Handläggare

Sara Thunberg

Telefon: 031-368 00 98

E-post: sara.thunberg@stadshuset.goteborg.se

Göteborgs Stads taxa för handel med elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare, folköl, tobaksfria nikotinprodukter och tobaksvaror

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Miljö- och klimatnämndens förslag till taxa för handel med elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare, folköl, tobaksfria nikotinprodukter och tobaksvaror, i enlighet med nämndens bilaga 1, fastställs och ska gälla från och med den 1 januari 2023.
2. Taxan för handel med elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare, folköl, tobaksfria nikotinprodukter och tobaksvaror ska baseras på prisindex för kommunal verksamhet (PKV) och ska indexjusteras årligen av miljö- och klimatnämnden.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige fattade beslut 2019-05-23 § 27 om avgifter för tillstånd och tillsyn enligt lagen om tobak och liknande produkter (2018:2088). Avgifterna betalas i förskott. En ny lag trädde i kraft 2022-08-01 inom tobaksområdet, lag om tobaksfria nikotinprodukter. Det saknas en gällande taxa för tillsyn för tobaksfria nikotinprodukter. Kommunen har ansvar för tillsynen inom lagens område och har möjlighet att finansiera den kostnaden genom en avgift.

Miljö- och klimatnämnden beslutade 2022-08-30 §§ 148, 149 om att föreslå kommunfullmäktige två olika taxor, där den ena (tobaksfria nikotinprodukter) är en delmängd av den andra. Stadsledningskontoret har gjort bedömningen att det räcker med ett ärende med ett förslag till taxa (bilaga 1). Om kommunfullmäktige skulle välja att inte besluta föreslagen taxa så behöver en taxa för tobaksfria nikotinprodukter antas, där miljö- och klimatnämndens förslag återfinns i bilaga 2. Den taxa som kommunfullmäktige fattar beslut om föreslås börja gälla från och med 1 januari 2023.

Nämndens förslag till taxa för handel med elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare, folköl, tobaksfria nikotinprodukter och tobaksvaror innehåller reviderade avgifter utifrån den självkostnad som nämnden har för tillsyn/tillstånd. Taxeförslaget innebär att avgifterna betalas i efterhand som är i linje med det uppdrag som kommunfullmäktige gav nämnden i budget 2021 om att fortsätta implementera efterhandsdebitering.

Förslag till grundavgift för prövning av tillstånd för tobaksförsäljning mer än fördubblas då den ökar från 9 400 kr i gällande taxa till förslaget om 21 199 kr (2022 års nivå). Grundavgiften baseras på att handläggningstiden är 17 timmar för de moment som nämnden har bedömt som nödvändiga för att pröva en ansökan. Nämnden har gjort ett noggrant underlag som grund till förslaget som framkommer i bilaga 1. Stadsledningskontoret bedömer att nämnden bör fortsätta att arbeta aktivt såväl med förutsättningarna för tillståndssökarna att lämna korrekta handlingar direkt samt att arbeta för en effektivare handläggning. Stadsledningskontoret förutsätter att nämnden följer täckningsgraden för taxan för att kunna revidera avgifterna vid eventuellt över- eller underuttag av avgift.

Stadsledningskontoret konstaterar att tillsyn för tobaksfria nikotinprodukter är ett nytt kommunalt ansvar. Stadsledningskontoret kommer att värdera om miljö-och klimatnämndens reglemente behöver uppdateras med tillsynsområdet i samband med kommande aktualitetsprövning.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Nämnden föreslår en samlad taxa för kommunens ansvar för tillsyn och tillstånd inom området för handel med e-cigarettor och påfyllningsbehållare, folköl, tobaksfria nikotinprodukter och tobaksvaror. Förslaget innebär att taxeområdet ska finansieras av avgifter som utgår från nämndens självkostnad för respektive uppgift. Avgifterna föreslås betalas i efterhand vilket stämmer överens med det uppdrag kommunfullmäktige gav nämnden i budget 2021. I gällande taxa betalas en fast avgift i förskott. Nämnden har inte kännedom om någon annan kommun som tillämpar efterhandsdebitering på taxeområdet.

Nuvarande avgifter inom tobaksområdet täcker inte nämndens kostnader för tillsyn och tillståndsprövning inom uppdraget. År 2021 gjorde Tillståndsenheten på miljöförvaltningen ett negativt resultat med cirka 7 mnkr. Det innebär att nämnden delvis har finansierat taxeområdet med kommunbidrag.

Timavgiften föreslås vara 1 247 kronor (2022 års nivå). Avgifterna som föreslås i taxan är baserade på en timavgift som multipliceras med den tid som läggs ned eller förväntas läggas ned. Taxan föreslås justeras årligen för index enligt PKV. Det index som används i andra taxor är det index för PKV som publiceras i oktober och ska gälla för avgifterna för nästkommande år.

Näringsidkare kan få antingen en lägre eller en högre avgift för tillsyn beroende på tidsåtgång för ärendet. För tillstånd ökar avgiften från 9 400 kr i gällande taxa till 21 199 kr (2022 års nivå) i grundavgift i föreslagen taxa. Det är en ökning av kostnaden med nästan 12 000 kr eller mer beroende på tidsåtgång för prövningen. År 2021 ansökte 77 näringsidkare om tobakstillstånd i Göteborg. Förslaget innebär även att avgiften för tillstånd vid ändrade ägarförhållanden ökar väsentligt från gällande taxa. Nämnden föreslår även sanktionsavgift för sanktionsutredningar vid en konstaterad brist. Gällande taxa har inga sanktionsavgifter. Avgiften för tillståndsprövning för tobak år 2022 är i Malmö 9 500 kr och i Stockholm 9 500 kr.

Ett fåtal kommunala verksamheter bedriver försäljning av produkter som berörs av taxan. I dessa fall kommer de kommunala verksamheterna att påverkas på samma sätt och i samma utsträckning som övriga verksamhetsutövare.

Nämndens förslag enligt bilaga 2 avser enbart tillsyn för tobaksfria nikotinprodukter. Förslaget innebär en årlig avgift för tillsyn av tobaksfria nikotinprodukter motsvarar avgiften för tillsyn för försäljning av folköl respektive e-cigarett, 2 750 kr (2022 års nivå). Nämnden föreslår en schablonmässig avgift som betalas i förskott.

Bedömning ur ekologisk dimension

Stadsledningskontoret inte har funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Lagstiftningen för taxeområdet rör bestämmelser om produktanmälan, produktkrav, försäljning och marknadsföring av e-cigarett och påfyllningsbehållare, försäljning av folköl, tobaksfria nikotinprodukter och tobaksvaror. Lagarna vill begränsa de hälsorisker och olägenheter som är förenade med bruk av sådana produkter särskilt för barn och unga. Kommunen har ett tillsynsansvar för efterlevnaden av bestämmelser som är knutna till försäljning i detaljhandel av dessa produkter och i vissa fall ansvar för tillståndsprövning.

Bilagor

1. Miljö- och klimatnämndens handlingar 2022-08-30 § 149
2. Miljö- och klimatnämndens handlingar 2022-08-30 § 148

Ärendet

Miljö- och klimatnämnden har beslutat 2022-08-30 §§ 149 att hemställa till kommunfullmäktige om en samlad taxa för nämndens verksamhet enligt lag om tobak och liknande produkter, lag om tobaksfria nikotinprodukter samt försäljning av folköl enligt alkohollagen i bilaga 1. Om kommunfullmäktige inte fattar beslut om taxan bör de ta ställning till nämndens förslag till taxa för tillsyn enligt lagen för tobaksfria nikotinprodukter i bilaga 2, som annars saknar beslutad taxa. Taxan som beslutas förslås indexjusteras årligen med prisindex för kommunal verksamhet (PKV) och ska gälla från och med 1 januari 2023.

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige fattade beslut 2019-05-23 § 27 om avgifter för tillstånd och tillsyn enligt lagen om tobak och liknande produkter (2018:2088). Avgifterna betalas av näringsidkare i förskott. Avgifterna enligt beslut 2019-05-23 § 27 upphör att gälla om kommunfullmäktige fattar beslut om förslag till taxa för handel med elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare, folköl, tobaksfria nikotinprodukter och tobaksvaror. En ny lag trädde i kraft 2022-08-01 inom tobaksområdet, lag om tobaksfria nikotinprodukter. Kommunen har ansvar för tillsynen inom lagens område och har möjlighet att finansiera den kostnaden genom en avgift.

Miljö- och klimatnämnden beslutade 2022-08-30 § 149 om att föreslå en samlad taxa för handel med elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare, folköl, tobaksfria nikotinprodukter och tobaksvaror enligt bilaga 1. Om inget beslut fattas om föreslagen taxa kommer det kommunala ansvaret för tillsyn för tobaksfria nikotinprodukter sakna avgifter/taxa. Därför har nämnden lämnat ett annat förslag på taxa vid samma möte § 148 som behandlar tillsyn för tobaksfria nikotinprodukter, bilaga 2. Den taxa som beslutas föreslås börja gälla från och med 1 januari 2023. Nämnden avser att återkomma till kommunfullmäktige med förslag om ny taxa för övrig verksamhet enligt alkohollagen inför år 2024.

I budget 2021 gav kommunfullmäktige miljö- och klimatnämnden uppdraget att fortsatt arbeta utefter en dialogbaserad tillstånds- och tillsynshandläggning samt att fortsätta arbetet med att implementera efterdebitering. Samtliga nämnder och styrelser fick i uppdrag att sträva efter hög kostnadstäckning på avgiftsbelagda verksamheter, där så är möjligt.

Nuvarande avgifter inom tobaksområdet täcker inte nämndens kostnader för tillsyn och tillståndsprovning inom uppdraget. Tillsyn för tobaksfria nikotinprodukter är ett nytt uppdrag från och med 1 augusti 2022. År 2021 gjorde Tillståndsenheten på miljöförvaltningen ett negativt resultat på cirka 7 mnkr. Det innebär att nämnden delvis har finansierat taxområdet med kommunbidrag. Enligt nämnden är det framför allt avgifterna för provning av tillstånd av tobak som inte täcker kostnaderna för handläggning.

Enligt den undersökning som miljöförvaltningen gjort på uppdrag av miljö-och klimatnämnden har de inte kunnat finna att någon annan kommun arbetar med efterhandsdebitering. Vid ett införande av efterhandsdebitering och självkostnadsfinansiering av taxområdet menar nämnden att de behöver arbeta för att skapa en acceptans och förståelse för den nya taxekonstruktionen och avgifterna behöver

vara transparenta och förutsägbara för de verksamheter som påverkas. I detta arbete ingår en översyn över den kommunikation och information om vilka uppgifter som behövs för att pröva ansökan för att se om den kan bli tydligare och lättare att förstå. Samtidigt menar nämnden att handläggningen av prövningen behöver bli mer transparent, effektiv och tydlig. Idag förekommer det ofta att de handlingar som lämnas in vid ansökan inte är kompletta vilket resulterar i att miljöförvaltningen behöver begära kompletteringar av handlingar flera gånger.

En ny samlad taxa

Nämnden föreslår en samlad taxa för området handel med elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare, folköl, tobaksfria nikotinprodukter och tobaksvaror. Timavgiften föreslås vara 1 247 kr (2022 års kostnad). Avgifterna som föreslås i taxan är baserade på en timavgift som multipliceras med den tid som läggs ned. Taxeföreslaget innebär att avgifterna kommer att betalas i efterhand. Gällande taxa betalas helt i förskott. Nämnden föreslår att nämnden årligen ska indexjustera taxan med PKV i oktober för nästkommande år. Timavgiften motsvarar timavgiften inom miljöbalksområdet medan livsmedelskontrollen styrs av en annan lagstiftning och har ett högre timpris på grund av restid.

Nämnden har jämfört timpriserna med Malmö och Stockholm och städerna har jämförbara timpriser med Göteborg. Däremot har de andra två städerna förskottsbetalning av årsvisa avgifter vilket gör att taxeavgifterna inte är helt jämförbara.

Avgift för tillstånd för att sälja tobak

Näringsidkare som ansöker om tillstånd för tobak enligt föreslagen taxa kommer att betala en grundavgift på 21 199 kr (2022 års kostnad). Det är en ökning med nästan 12 000 kr jämfört med gällande taxa som är 9 400 kronor. Utöver grundavgiften kan ytterligare avgift bli aktuell om tidsåtgången för handläggningen överstiger 17 timmar. Grundavgiften är baserad på timavgiften och motsvarar cirka 17 timmar. Tiden för grundavgiften innebär att nämnden behöver göra en effektivisering av dagens prövningsprocess. Tillstånd för tobak är relativt tidskrävande och tar enligt nämnden från 20 till drygt 50 timmar. Nämnden menar att en längre tidsåtgång i huvudsak beror på att sökande inte har lämnat kompletta uppgifter. Den sökande upplever ofta processen för att få tillstånd som omständlig och krånglig. Nämnden har därför påbörjat ett arbete med att tydliggöra informationen om vilka uppgifter som behövs för att en ansökan ska kunna prövas.

Avgiften för tillståndsprövning för tobak enligt förslaget kommer att bli betydligt högre i Göteborg (21 199 kr 2022 nivå) jämfört med Malmö (9 500 kr 2022) och Stockholm (9 500 kr 2022).

Avgift för tillsyn

Nämnden bedömer att en tillsyn av handel med tobak och liknande produkter samt folköl i genomsnitt tar 5 timmar och kostar därmed 6 235 kr (2022 års nivå). Det går att jämföra med dagens fasta tillsynsavgift som är 6 750 kr för tobak, 3 900 kr för elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare och folköl eller 2 750 kr för enbart elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare.

Eftersom föreslagen taxa innebär en timtaxa kan kostnaden för näringsidkaren både bli lägre och högre än gällande taxa. Om verksamheten inte följer lagstiftningen kan flera tillsynsbesök under året behöva göras och därmed kommer kostnaden att bli högre.

Övriga avgifter

Utöver tillstånd och tillsyn föreslår nämnden en avgift för prövning av ändring av personer med betydande inflytande vid ägarförändringar 18 081 kr (i 2022 års kostnad), utan ägarförändringar föreslås en grundavgift på 4 988 kr (i 2022 års kostnad).

Kostnaderna är högre än gällande avgifter. Nämnden föreslår även sanktionsavgift för sanktionsutredningar vid en konstaterad brist. Det finns i gällande taxa ingen sanktionsavgift.

Taxa för tillsyn enligt lagen för tobaksfria nikotinprodukter enligt bilaga 2

Nämndens förslag enligt bilaga 2, behandlar enbart avgift för tillsyn enligt lagen för tobaksfria nikotinprodukter. Den 1 augusti 2022 trädde en ny lag i kraft om tobaksfria nikotinprodukter (LTN). Kommunen får i lagen ett tillsynsansvar som kan finansieras genom en avgift. Nämndens förslag till taxa innebär en årlig avgift för tillsyn av tobaksfria nikotinprodukter som motsvarar avgiften för tillsyn för försäljning av folköl respektive e-cigarett, 2 750 kr (i 2022 års penningvärde) per år och försäljningsställe. Nämnden föreslår en schablonmässig avgift som betalas i förskott. Avgiften föreslås årligen justeras med PKV som publiceras i oktober året innan avgiften ska börja gälla.

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontoret har gjort bedömningen att de två taxorna som miljö- och klimatnämnden beslutade och hemställde till kommunfullmäktige 2022-08-30 §§148, 149 kan hanteras i ett ärende då taxa för tillsyn enligt tobaksfria nikotinprodukter, bilaga 2, endast förslås om kommunfullmäktige inte fattar beslut om taxa för handel med elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare, folköl, tobaksfria nikotinprodukter och tobaksvaror, bilaga 1.

Stadsledningskontoret gör ingen annan bedömning än den nämnden gjort om förslag till taxa för handel med elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare, folköl, tobaksfria nikotinprodukter och tobaksvaror, som föreslås gälla från och med 1 januari 2023.

Stadsledningskontoret bedömer att en samlad taxa kan vara effektiv då tillsyn för flera produktgrupper kan utföras vid samma tillfälle och tillsynen som ska utföras är likartad. Stadsledningskontoret konstaterar att förslag på ny taxa som tar sin utgångspunkt i självkostnad med debitering för tillsyn i efterhand som stämmer överens med det uppdrag som kommunfullmäktige gett till samtliga nämnder i budget 2020 nämligen att sträva efter hög kostnadstäckning på avgiftsbelagda verksamheter, där så är möjligt. Ur handlingar i miljö- och klimatnämnden i bilaga 1, framkommer att de inte har kännedom om någon annan kommun som tillämpar efterhandsdebitering på taxområdet.

Förslag till grundavgift för prövning av tillstånd för tobaksförsäljning mer än fördubblas då den ökar från 9 400 kr i gällande taxa till förslaget om 21 199 kr. Grundavgiften baseras på att handläggningstiden är 17 timmar för de moment som nämnden bedömer vara nödvändiga för att pröva en ansökan. Motsvarande avgift i Malmö är 9 500 kr och i Stockholm 9 500 kr år 2022. Även avgifterna för förändring av ägarförhållanden innebär en stor ökning i avgift från gällande 7 900 kr till förslaget 18 081 kr (2022 års nivå) medan avgiften med andra förändringar av tillståndet föreslås en lägre avgift om 4 988 kr (2022 års nivå). Enligt uppgifter från miljöförvaltningen var det 18 ansökningar gällande ändrade tillstånd under 2021. Stadsledningskontoret instämmer i nämndens bedömning att de behöver arbeta för att skapa acceptans och förståelse för den nya taxekonstruktionen och att avgifterna behöver vara transparenta och förutsägbara för de

verksamheter som påverkas. I detta arbete ingår en översyn över den kommunikation och information om vilka uppgifter som behövs för att pröva en ansökan och för att se om den kan bli tydligare och lättare att förstå. Stadsledningskontoret förutsätter att nämnden följer täckningsgraden för taxan för att kunna revidera avgifterna vid eventuellt över- eller underuttag av avgift.

I miljö- och klimatnämndens andra förslag till taxa, taxa för tillsyn enligt lagen för tobaksfria nikotinprodukter föreslås en schablonmässig avgift som betalas i förskott. Stadsledningskontoret konstaterar att beloppet och hanteringen överensstämmer med avgifter för liknande produkter i gällande taxa. Stadsledningskontoret bedömer att miljö- och klimatnämnden bör följa hur täckningsgraden för avgiften utvecklas och att den varken överstiger eller understiger självkostnaden över tid.

Stadsledningskontoret konstaterar att tillsyn för tobaksfria nikotinprodukter är ett nytt kommunalt ansvar. Stadsledningskontoret kommer att värdera om miljö- och klimatnämndens reglemente behöver uppdateras med tillsynsområdet i samband med kommande aktualitetsprövning.

Magnus Andersson

Eva Hessman

Ekonomidirektör

Stadsdirektör

§ 149 Dnr MKN-2021-2647

Miljö- och klimatnämndens taxa för handel med elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare, folköl, tobaksfria nikotinprodukter och tobaksvaror

Beslut

1. Miljö- och klimatnämnden godkänner förvaltningens förslag till taxa för handel med elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare, folköl, tobaksfria nikotinprodukter och tobaksvaror i enlighet med tjänsteutlåtandets bilaga 1.
2. Miljö- och klimatnämnden hemställer att kommunfullmäktige fastställer miljö- och klimatnämndens taxa för handel med elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare, folköl, tobaksfria nikotinprodukter och tobaksvaror i enlighet med tjänsteutlåtandets bilaga 1 att gälla från och med den 1 januari 2023.
3. Miljö och klimatnämnden hemställer att kommunfullmäktige upphäver miljö och klimatnämndens taxa för tobaksfria nikotinprodukter.

Tidigare behandling

Den 24 augusti 2021, § 169 uppdrog miljö- och klimatnämnden åt förvaltningen att komplettera ärendet med redovisningar rörande handläggning, tydligare beräkningsunderlag samt taxa baserad på 2021 års förhållanden avseende antal medarbetare och lönenivå. Den 22 mars 2022 § 61 beslutade miljö- och klimatnämnden att bordlägga ärendet till nämndens möte den 19 april 2022. Den 19 april 2022 § 87 återremitterade miljö- och klimatnämnden ärendet och gav förvaltningen i uppdrag att komplettera ärendet med en jämförelse av hur andra kommuner arbetar med tillsyn och prövning samt en analys av vilka krav kommunen kan ställa inom ramen för gällande lagstiftning inom området.

Handlingar

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2022-08-18 med bilagor.

Yrkanden

Emmyly Bönfors (C) med instämmande av M, L, MP, V och SD yrkar bifall till miljöförvaltningens förslag.

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2022-08-30

Protokollsanteckning*Ledamöterna från M, L och C antecknar följande till protokollet:*

Alliansen anser att självkostnadsprincipen är en viktig grundprincip för finansiering av Tillståndsenhetens verksamhet så långt det är möjligt. Det är samtidigt viktigt att den taxefinansierade verksamheten planeras, genomförs och följs upp så effektivt som möjligt. I tidigare modell har tillsynsavgiften även finansierat avgiften för tillstånd och därför är den föreslagna modellen i detta ärende en bättre väg att gå. Det innebär att en verksamhetsutövare betalar den faktiska tiden det tar att utfärda ett tillstånd men att tillsynen sedan faktureras efter utförd tillsyn.

Eftersom lagstiftningen är uppdaterad är det viktigt att få en taxa på plats och i och med detta ärende inför vi även efterhandsdebitering. Alliansen är dock villiga att ompröva denna taxekonstruktion i ett senare skede om det skulle visa sig att den inte fungerar som vi hoppas.

Handlingar skickas till

Kommunfullmäktige

Dag för justering

2022-09-02

Vid protokollet**Sekreterare**

Sara Alander

Ordförande

Emmyly Bönfors Jansson (C)

Justerande

Helena Norin (MP)

Justering av protokollet har tillkännagivits genom anslag på kommunens anslagstavla 2022-09-02.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2022-08-18

Diarienummer 2021-2647

Handläggare

Pia Gustafsson

Telefon: 031-368 37 97

E-post: pia.gustafsson@miljo.goteborg.se

Miljö- och klimatnämndens taxa för handel med elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare, folköl, tobaksfria nikotinprodukter och tobaksvaror

Förslag till beslut

1. Miljö- och klimatnämnden godkänner förvaltningens förslag till taxa för handel med elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare, folköl, tobaksfria nikotinprodukter och tobaksvaror i enlighet med tjänsteutlåtandets bilaga 1.
2. Miljö- och klimatnämnden hemställer att kommunfullmäktige fastställer miljö- och klimatnämndens taxa för handel med elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare, folköl, tobaksfria nikotinprodukter och tobaksvaror i enlighet med tjänsteutlåtandets bilaga 1 att gälla från och med den 1 januari 2023.
3. Miljö och klimatnämnden hemställer att kommunfullmäktige upphäver miljö och klimatnämndens taxa för tobaksfria nikotinprodukter

Sammanfattning

Miljöförvaltningen föreslår i det här ärendet att miljö- och klimatnämnden godkänner förvaltningens förslag till taxa för handel med elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare, folköl, tobaksfria nikotinprodukter och tobaksvaror. Förvaltningen föreslår också att nämnden hemställer att kommunfullmäktige fastställer att taxan ska gälla från och med den 1 januari 2023 samt att kommunfullmäktige upphäver miljö- och klimatnämndens taxa för tobaksfria nikotinprodukter.

Enligt bland annat Göteborgs Stads anvisning för hantering av taxor och avgifter ska avgifter för kommunal verksamhet regleras i taxor fastställda av kommunfullmäktige. Hittills har det dock inte funnits några taxor gällande handel med elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare, folköl, tobaksfria nikotinprodukter och tobaksvaror. Tobaksfria nikotinprodukter är dessutom en ny lagstiftning som trädde i kraft 1 augusti 2022. För att förvaltningens arbete med detta område ska kunna finansieras med intäkter så behöver en taxa fastställas.

Miljöförvaltningen föreslår att avgifterna för handel med elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare, folköl, tobaksfria nikotinprodukter och tobaksvaror debiteras efter utfört arbete. De nuvarande avgifterna för provning av tillstånd för tobak täcker i nuläget inte förvaltningens kostnader för genomfört arbete. För att avgifterna ska täcka de kostnader förvaltningen har för provningen så behöver avgifterna för provning av tillstånd

för tobaksförsäljning höjas. För att skapa en förutsägbarhet och en transparens kring vad en tillståndsprövning kostar så föreslår förvaltningen att avgifterna för provning tas ut i efterhand i form av en grundavgift, men där det finns möjlighet till timdebitering för den tid som överstiger grundavgiften.

För tillsyn av handel med elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare, folköl, tobaksfria nikotinprodukter och tobaksvaror föreslås att den faktiskt nedlagda tillsynstiden debiteras efter utförd tillsyn.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Ekonomiska konsekvenser för verksamhetsutövare

Förvaltningen anser att en grundläggande princip för verksamheten bör vara att den verksamhet som söker om tillstånd, anmäler samt driver sådan verksamhet som omfattas av nuvarande förslag till taxa, ska betala den kostnad kommunen har för provning och tillsyn i dennes ärende enligt självkostnadsprincipen. De nuvarande avgifterna för provning av tillstånd för tobak täcker i nuläget inte förvaltningens kostnader för genomfört arbete. För att avgifterna ska täcka de kostnader som förvaltningen har för provningen så behöver avgifterna för provning höjas. För att skapa en förutsägbarhet och en transparens kring vad en tillståndsprövning kostar så föreslår förvaltningen att avgiften för provning tas ut i efterhand i form av en grundavgift, men där det finns en möjlighet till timdebitering för den tid som överstiger grundavgiften, i stället för enbart debitering per timme för den nedlagda tiden.

För de verksamheter som ansöker om ett tillstånd för tobak enligt föreslagen taxa så kommer grundavgiften att vara 21 199 kronor (2022 års kostnad). Detta är en ökning jämfört med dagens provningsavgift för ett nytt stadigvarande tillstånd som är 9 400 kronor (2022 års kostnad). För de verksamheter som, trots att de fått flera möjligheter att lämna in korrekta uppgifter, inte gör detta kan verksamheten komma att utöver grundavgiften även få betala en timavgift för den nedlagda tiden utöver grundavgiften. Genom denna konstruktion så kan den som ansöker om tillstånd själv påverka att kostnaden inte överstiger grundavgiften. De verksamheter som lämnar in korrekta uppgifter behöver heller inte stå för den extra kostnad som uppstår för de verksamheter som inte gör det, vilket är konsekvensen om nämnden bara har en fast avgift. Trots en ökad provningsavgift så bedömer miljöförvaltningen att detta inte kommer att ha någon avgörande påverkan på de verksamheter som ansöker om tillstånd. Den ekonomiska vinsten med att få möjlighet att sälja tobak är så stor att provningsavgiften i detta sammanhang bedöms vara acceptabel.

För tillsyn av handel med tobak, tobaksfria nikotinprodukter, e-cigaretter och folköl föreslås att den faktiskt nedlagda tillsynstiden debiteras efter utförd tillsyn. För verksamheter som handlar med tobak och som bedöms lämpliga och sköter sin verksamhet enligt lagstiftningens krav kommer detta innebära i genomsnitt ett tillsynsbesök per år som i medeltal beräknas motsvara 5 timmar, vilket då motsvarar 6 235 kronor (2022 års kostnad för tillsyn av tobaksförsäljare), vilket är något lägre än dagens tillsynsavgift på 6750 kronor (2022 års avgift). Den uppskattade tiden för tillsyn varierar beroende på om verksamheten enbart har en anmälningspliktig produkt, tillstånd för handel med tobaksvaror eller både tillstånd och flera anmälningspliktiga produktgrupper. För de verksamheter som har försäljning av flera produktgrupper kan tillsynen göras gemensamt för flera lagområden vid samma besök och den totala

tillsynstiden kan då minska. De verksamheter som brister i sin hantering kommer att få betala för den extra tid som miljöförvaltningen behöver lägga på att utreda och följa upp bristerna. För dessa verksamheter blir tillsynsavgiften därför högre.

Ekonomiska konsekvenser för miljöförvaltningen

För den egna verksamheter innebär den nya taxan att avgifter fullt ut täcker den handläggningstid som krävs för tillståndsprövning, samt för den extra tid som läggs ned på utredning av de verksamheter som brister i sin hantering av tobaksförsäljning. De nya avgifterna innebär att miljöförvaltningen kan ha rätt resurser utan att dessa finansieras via skattemedel.

Lagen om tobaksfria nikotinprodukter är en ny lag som trädde i kraft den 1 augusti 2022. Tillsynen av detta område liknar den tillsyn som utförs på elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare. Sannolikt kommer också flera försäljningsställen ha såväl tillstånd för tobaksförsäljning samt anmäla försäljning av tobaksfria nikotinprodukter, elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare samt folköl. Förvaltningen föreslår därför att området för tobaksfria nikotinprodukter har samma taxekonstruktion och ingår i samma taxa. För att tillsynen av tobaksfria nikotinprodukter ska kunna finansieras av avgifter från den 1 januari 2023 i det tillfälle att denna taxa inte hinner beslutas för att kunna börja gälla från och med den 1 januari 2023, så har förvaltningen föreslagit som ett egen ärende en separat taxa för tobaksfria nikotinprodukter. Denna taxa baseras på årsavgifter enligt samma struktur och storlek som idag gäller för elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare samt folköl. Se MKN-2022-13454. När taxa för handel med elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare, folköl, tobaksfria nikotinprodukter samt tobaksvaror träder i kraft så föreslås att den separata taxan för tobaksfria nikotinprodukter upphävs.

Ekonomiska konsekvenser för andra kommunala verksamheter

Miljöförvaltningens bedömning är att förslaget till nya avgifter inte kommer att ha någon betydande ekonomisk påverkan på andra förvaltningar i staden. I ett fåtal fall bedriver förvaltningar inom staden försäljning av tobaksvaror och likande produkter, tobaksfria nikotinprodukter eller försäljning av folköl. I dessa fall kommer de kommunala verksamheterna att påverkas på samma sätt och i samma utsträckning som övriga verksamhetsutövare.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bilagor

1. Miljö- och klimatnämndens taxa för handel med elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare, folköl, tobaksfria nikotinprodukter samt tobaksvaror.
2. Redovisning av uppdrag från miljö- och klimatnämnden 2021-08-24 § 169
3. Redovisning av uppdrag från miljö- och klimatnämnden 2022-04-19 § 87

Ärendet

Miljöförvaltningen föreslår i det här ärendet att miljö- och klimatnämnden godkänner förvaltningens förslag till taxa för handel med elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare, folköl, tobaksfria nikotinprodukter och tobaksvaror. Förvaltningen föreslår också att nämnden hemställer att kommunfullmäktige fastställer att taxan ska gälla från och med den 1 januari 2023 samt att kommunfullmäktige upphäver miljö- och klimatnämndens taxa för tobaksfria nikotinprodukter.

Beskrivning av ärendet

Miljö- och klimatnämndens uppdrag

Enligt miljö- och klimatnämndens reglemente ska nämnden ”fullgöra kommunens uppgifter för det som ankommer på kommunen gällande tillstånd, registrering, tillsyn, kontroll och administrativa ingripande enligt alkohollagen och lagen om tobak och liknande produkter.” Miljö- och klimatnämnden har ansvaret för dessa uppgifter sedan den 1 januari 2021, då ansvaret fördes över från dåvarande social resursnämnd.

Kommunens avgifter och avgiftsuttag regleras i taxor

Enligt bland annat Göteborgs Stads anvisning för hantering av taxor och avgifter ska avgifter och avgiftsuttag för kommunal verksamhet regleras i taxor fastställda av kommunfullmäktige. Hittills har det dock inte funnits några taxor för den aktuella verksamheten, utan endast ett antal historiska kommunfullmäktigebeslut om avgifter. Kommunfullmäktiges beslut om avgifter har baserats på förslag från dåvarande social resursnämnd. Härutöver har social resursnämnd årligen beslutat om indexjustering av avgifterna.

(Kommunfullmäktiges fem senaste beslut med koppling till aktuell verksamhet: 2022-02-24 § 31¹, 2021-03-25 § 20², 2019-05-23 § 27, 2014-02-06 § 17, 2011-05-12 § 6 och 2009-11-05 § 17.) Det är därför nu nödvändigt att fastställa taxor och avgifter inom området i taxor som fastställs av kommunfullmäktige

Ärendets bakgrund

Miljöförvaltningen presenterade ett förslag till nya taxor för nämnden gällande alkohollagen samt lagen om tobak och liknande produkter vid miljö- och klimatnämndens sammanträde 24 augusti 2021, § 169. Nämnden beslutade då att ge förvaltningen i uppdrag att komplettera ärendet med:

1. tydligare beräkningsunderlag avseende uppskattad schablontid. Av underlaget ska även, om möjligt, framgå hur Stockholm och Malmö räknar ut sina timmar.
2. redovisning hur ofta ett ärende behöver kompletteras eller överklagas.
3. redovisning av en modell där timkostnad divideras med antalet timmar handläggarna i genomsnitt arbetar i realiteten i stället för SKR:s modell om 1000 timmar per handläggare.
4. en taxa som baseras på 2021 års antal medarbetare och lönenivå.

¹Beslutet avser att tillsynsavgifter för serveringstillstånd fastställs till 0 kronor för 2022.

²Beslutet avser stödåtgärder till serveringsställen och avser fastställande av taxa för tillsyn och prövning enligt alkohollagen till 0 kronor för år 2021.

Miljöförvaltningen redovisar uppdraget med avseende på området tobak och liknande produkter samt folköl i bilaga 2. Detta är en reviderad version jämfört med den version som tidigare har presenterats för nämnden.

Efter nämndens sammanträde den 24 augusti 2021 så har förvaltningen gjort en förnyad genomgång av hur finansieringen av verksamheten inom alkohol, tobak och liknande produkter bör ske. Utgångspunkten för detta arbete har varit att avgifterna ska debiteras efter utfört arbete, i enlighet med det uppdrag som riktats till nämnden när det gäller debitering av tillsyn och kontroll, samt att de ska vara förutsägbara, accepterade och att de ska täcka den kostnad förvaltningen har för de olika momenten inom tillsyn och handläggning enligt självkostnadsprincipen. För att täcka kostnaderna kommer avgifterna för framför allt provning att behöva höjas. Förvaltningen anser att för att få tydlighet och förutsägbarhet för den kostnad som en provning innebär så behöver vi dels arbeta med att tydliggöra hur ansökningsprocesser ser ut och specificera vilka uppgifter som behöver lämnas in för att ansökan ska kunna hanteras. Vi behöver också arbeta för en effektivare och tydligare handläggning.

För att utveckla och skapa en ändamålsenlig övergång till nya taxor behöver förvaltningen tid att arbeta med utveckling av processerna, ställa om och anpassa verksamheten samt kommunicera med berörda verksamheter. Förvaltningen föreslår därför att nya taxor tas fram i två steg. Det första steget som presenteras i detta ärende gäller en ny taxa för handel med elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare, folköl, tobaksfria nikotinprodukter samt tobaksvaror. Detta föreslås mot bakgrund av att provning och tillsyn av handel med tobak och liknande produkter samt försäljning av folköl är ett mer begränsat område samt att det huvudsakligen riktar sig mot butiker och att tillsyn därför huvudsakligen sker dagtid. Lag om tobaksfria nikotinprodukter är en ny lagstiftning som trädde i kraft den 1 augusti 2022. Eftersom tillsyn inom detta område till stor del liknar tillsynen av elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare så har detta område förts in i nu föreslagna taxa. Steg 2 som gäller ett förslag till ny taxa för övrig verksamhet enligt alkohollagen som föreslås träda i kraft den 1 januari 2024, avses att presenteras för nämnden längre fram.

Förvaltningen presenterade den 22 mars 2022 ett förslag på taxa för provning och tillsyn av handel enligt lag om tobak och liknande produkter samt försäljning av folköl enligt alkohollagen. Miljö- och klimatnämnden beslutade då att bordlägga ärendet. Ärendet togs upp för förnyad behandling 19 april 2022 (§87). Miljö- och klimatnämnden beslutade då att ge förvaltningen i uppdrag att komplettera ärendet med:

- a) En jämförelse avseende hur arbetet med provning och tillsyn ser ut i andra svenska kommuner samt redovisa jämförelsen för nämnden.
- b) En grundlig rättslig analys av vilka krav som kommunen kan ställa och vilka handlingar som kommunen kan begära in inom ramen för gällande lagstiftning.

Miljöförvaltningen redovisar det uppdraget i bilaga 3.

Lag om tobak och liknande produkter, lag om tobaksfria nikotinprodukter samt alkohollag

Miljö- och klimatnämndens rätt att ta ut avgift för provning och tillsyn av handel med tobak och liknande produkter framgår av 8 kapitlet §§ 1-2 i lag (2018:2088) om tobak och liknande produkter. I lag (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter framgår av §40

att miljö- och klimatnämnden kan ta betalt för tillsyn av detaljhandelsförsäljning av tobaksfria nikotinprodukter. Motsvarande rätt att ta betalt för tillsyn av försäljning av folköl återfinns i alkohollagen (2010:1622) 8 kapitlet § 10.

Dagens avgifter inom handel med tobak och liknande produkter samt försäljning av folköl baseras på ett cirkulär som Sveriges kommuner och regioner (dåvarande Svenska kommun- och landstingsförbundet) presenterade 1995. *Cirkulär 1995:69* utgjorde en vägledning i samband med att den då nya alkohollagen (alkohollag 1994:1738) trädde i kraft. Vägledningen bygger på en konstruktion med fasta ansöknings- och anmälningsavgifter för provning. För tillsyn föreslogs en fast årlig tillsynsavgift som kompletterades med en omsättningsbaserad (rörlig) tillsynsavgift. I avsaknad av ytterligare vägledning för avgiftsuttag enligt lag om tobak och liknande produkter har denna modell använts även inom tobaksområdet, av såväl Göteborgs kommun, som flertalet andra kommuner i Sverige.

Dagens avgifter täcker inte de kostnader som miljö- och klimatnämnden har för verksamheten, vilket innebär att en del av kostnaderna idag finansieras med kommunbidrag. Detta blev tydligt efter att verksamheten förts över från dåvarande social resursnämnd vid årsskiftet 2020/2021. Det är främst avgifterna för provning av tillstånd för tobak som inte täcker kostnaderna för nedlagt tid. Separata avgifter för sanktionsutredningar saknas helt och utredningarna bekostas idag av dels kommunbidrag, dels av en del av de fasta tillsynsavgifterna. Om nämnden ska nå en högre kostnadstäckning behöver avgifterna för provning av tobak höjas.

Eftersom miljö- och klimatnämnden i enlighet med tidigare uppdrag från Kommunfullmäktige har uttryckt en målsättning att nämndens verksamhet bör finansieras genom att en verksamhet betalar sin avgift för provning eller tillsyn efter utförd åtgärd, så föreslås i detta ärende att även taxan för handel med elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare, folköl, tobaksfria nikotinprodukter samt tobaksvaror utformas utifrån att verksamheterna debiteras i efterhand.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningens utgångspunkt för att ta fram nya taxor är att kommunen ska ta ut avgifter som täcker nämndens kostnader för provning och tillsyn enligt självkostnadsprincipen, på samma sätt som gäller för nämndens verksamhet inom livsmedelskontroll och miljötillsyn, samt att avgifterna ska debiteras efter utfört arbete. För att skapa en acceptans och förståelse för avgifterna behöver de vara transparenta och förutsägbara för de verksamheter som påverkas. Samtidigt behöver arbetet med att skapa en förståelse och tydlighet för de arbetsprocesser som följs inom området stärkas. I detta arbete ingår en översyn över den kommunikation och information om vilka uppgifter som behövs för att pröva ansökan för att se om den kan bli tydligare och lättare att förstå. Samtidigt behöver handläggningen av provningen bli mer transparent, effektiv och tydlig. Därunder vilka moment som behöver genomföras och hur lång tid dessa tar. Idag förekommer det ofta att de handlingar som lämnas in vid ansökan inte är kompletta, vilket resulterar i att miljöförvaltningen behöver begära komplettering av handlingarna ett flertal gånger innan ärendet kan avgöras. Detta förlänger både den generella handläggningstiden och ökar på den nedlagda tiden i ärendet.

En övergång till ett nytt sätt att debitera samtidigt som avgifterna höjs är en utmaning för förvaltningens verksamhet, både gällande arbetsprocesser och omställning för

handläggarna, och inte minst gällande kommunikationen med verksamhetsutövarna kring vad man betalar för och varför.

För att kunna införa efterhandsdebitering på ett effektivt och ändamålsenligt sätt så avser därför miljöförvaltningen att införa nya taxor stegvis för att kunna utvärdera metoder och hinna anpassa verksamheten. Det första steget är att införa efterhandsdebitering för handel med elektroniska cigaretter, folköl, tobaksfria nikotinprodukter och tobaksvaror. Anledningen att även folköl hanteras i detta första steg är för att dessa produkter oftast säljs och hanteras på samma försäljningsställe som elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare, tobaksfria nikotinprodukter och tobaksvaror och liknande produkter. I de fall en verksamhet säljer både tobaksvaror och folköl, elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare och tobaksfria nikotinprodukter så sker tillsynen samordnat för dessa produkter.

För övrig prövning och tillsyn enligt alkohollagen avser miljöförvaltningen att längre fram presentera en taxa som föreslås börja gälla från och med den 1 januari 2024.

Tillstånd för tobak

Miljöförvaltningen har, med utgångspunkt i uppskattningar från handläggarna av den tid som de lägger på prövning av respektive ansökan, uppskattat den genomsnittliga tid som går åt för prövning av en ansökan om stadigvarande tobaksförsäljning. I nedanstående tabell presenteras resultatet jämfört med den tid dagens avgift motsvarar. Den tid som debiteras idag har räknats fram genom att dividera nuvarande avgift för ett tillstånd för tobak, med den timavgift som används för tillsyn inom miljöbalkens område eftersom dagens avgift för tobak inte är baserad på en timavgift. Tiden blir således endast underlag för denna jämförelse.

Tabell 1: Jämförelse debiterad tid jämfört med faktiskt tid som går åt för prövning

Tid som debiteras enligt nuvarande taxa för tobakstillstånd	Faktisk tid som uppskattas gå åt för prövning av tobakstillstånd
Ca 7,5 timmar (taxa 9 400 kr/1247 kr)	Ca 20–54 timmar

Resultatet studien visar att det är en betydande skillnad mellan den faktiska tid som går åt för prövning av ett tillstånd för tobak jämfört med den avgift som debiteras i nuläget. Den visar också att det är stor skillnad på den faktiska tid som går åt för handläggning av enskilda tillståndsansökningar för tobakstillstånd. Detta beror huvudsakligen på att sökande inte lämnar de uppgifter som behövs för att kunna pröva ärendet. Detta innebär att ett ärende kan behöva kompletteras ett flertal gånger. Konsekvensen är att det går åt mer tid för handläggning av det enskilda ärendet och det tar följaktligen också längre tid innan beslut kan fattas i ärendet. De som ansöker om tillstånd behöver också avsätta tid för att komplettera sin ansökan med nya handlingar i flera omgångar, vilket kan innebära att upplevelsen av att ansöka om tillstånd upplevs omständlig och krånglig.

Med anledning av ovanstående konstaterar miljöförvaltningen att vi behöver tydliggöra nu tillgänglig informationen om vilka uppgifter som behövs för att en ansökan ska kunna prövas och göra det så enkelt som möjligt att lämna dessa uppgifter. Arbete med detta har påbörjats under våren 2022. För att korta handläggningstiderna så behöver vi också vara tydligare med att om verksamheten inte inkommer med de uppgifter som behövs för

prövningen efter begäran så riskerar ansökan att avslås. Detta kan i ett inledningsskede innebära att antalet ansökningar som avslås eller avisas kommer att öka.

För att kostnaden för att ansöka om ett tillstånd för tobak ska vara förutsägbar så föreslår miljöförvaltningen att prövningsavgiften delas upp i en grundavgift som alla som ansöker betalar, samt en timdebitering för den tid som går åt utöver de delar som ingår i grundavgiften. Grundavgiften är framtagen utifrån de obligatoriska moment som ingår i handläggningen och vilken tid som är nödvändig för varje moment. Hänsyn har här tagits till att handläggningen ska hålla en tillräckligt hög och jämn kvalitet. I grundavgiften ingår handläggning av två kompletteringar eftersom vi vet av erfarenhet att det kan vara svårt för den sökande att, i ett första skede, lämna in samtliga underlag som krävs för en helt komplett ansökan. För de verksamheter som ansöker och kompletterar med de uppgifter som krävs så kommer ingen ytterligare avgift utöver grundavgiften att debiteras. Timdebitering för den tid som används utöver den tid som ingår i grundavgiften ska debiteras vid de fall då mer än två begäran om komplettering blir nödvändig för att hantera tillståndsansökan. Om en verksamhet efter två kompletteringar fortfarande inte inkommit med de uppgifter som behövs för prövning så kan verksamheten välja att betala mer för prövningen genom timdebitering av nedlagd tid alternativt att ansökan om tillstånd avslås.

Förvaltningen föreslår att grundavgiften för en ansökan om stadigvarande eller tillfälligt tillstånd för försäljning av tobak baseras på 17 timmar, vilket motsvarar en kostnad med 2022 timavgift på 21 199 kronor. Tiden för grundavgiften innebär att en effektivisering av dagens prövningsprocess också måste genomföras. Tiden är framräknad utifrån en genomgång av de olika moment som är nödvändiga för prövning av en ansökan samt vilken minsta tid som dessa handläggningsmoment bör ta. Hänsyn har här tagits till vilka moment som kan effektiviseras eller helt tas bort, samtidigt som handläggningen kvalitetssäkras. De handläggningsmoment som ingår i grundavgiften framgår av tabell 2 nedan. Avgiften föreslås debiteras efter utförd prövning. Avgiften föreslås också debiteras även om ansökan om tillstånd avslås, avvisas eller avskrivs.

Tabell 2: Ansökan om tobakstillstånd

Händelse	Förklaring	Beräknad tidsåtgång
Samordnare fördelar till handläggare	Samordnare gör en snabb överblick, historik, skickar beskrivning till handläggare	0,5 timmar
Genomgång av ansökan		3 timmar
Dialogsamtal	Med den sökande. Samtalet dokumenteras.	1 timme
Genomgång	Med kollega/samordnare/är- endegenomgång	1 timme
Begäran om komplettering	1:a Beror på komplexitet	1 timme
Genomgång av komplettering		2 timmar
Begäran om komplettering	2:a	0,5 timmar

Händelse	Förklaring	Beräknad tidsåtgång
Genomgång av komplettering		1 timmar
Kreditupplysning	Bolag, PBI, bolagsengagemang	1 timme
Remiss polis		0,5 timme
Remiss Skatteverk		1 timme
Kommunicering	Av remisser	0,5 timme
Sammanställa utredning	Slutgiltiga avvägningar och bedömningar	3 timmar
Förslag till beslut		0,5 timme
Delgivning/expediering	Till sökande, till andra myndigheter	0,5 timme
Summa tid:		Totalt: 17 timmar

Motsvarande grundavgift ska tas ut för prövning av ändring av personer med betydande inflytande i verksamheten. Avgiften för handläggning av ärenden som gäller ägarförändring föreslås baseras på 14,5 timmar, det vill säga en kostnad på 18 081 kronor (2022 års kostnad). Ingående handläggningsmoment framgår av tabell 3.

Tabell 3 Prövning av ändring av personer med betydande inflytande vid ägarförändring

Händelse	Förklaring	Beräknad tidsåtgång
Samordnare fördelar till handläggare	Samordnare gör en snabb överblick, historik, skickar beskrivning till handläggare	0,5 timmar
Genomgång av anmälan		2,5 timmar
Dialogsamtal	Med den sökande. Samtalet dokumenteras.	1 timme
Genomgång	Med kollega/samordnare/ärendegenomgång	1 timme
Begäran om komplettering	1:a Beror på komplexitet	0,75 timme
Genomgång av komplettering		1,75 timmar
Begäran om komplettering	2:a	0,5 timmar
Genomgång av komplettering		1 timmar
Kreditupplysning	Bolag, PBI, bolagsengagemang	1 timme
Remiss polis		0,5 timme
Remiss skatteverk		1 timme
Kommunicering	Av remisser	0,5 timme
Sammanställning av utredning	Slutgiltiga avvägningar och bedömningar	2 timmar

Händelse	Förklaring	Beräknad tidsåtgång
Avslutad lämplighetsbedömning		0,5 timme
Summa tid		14,5 timmar

För prövning av personer med betydande inflytande i de fall det inte är ägarförändring föreslås en grundavgift motsvarande 4 timmar, det vill säga en kostnad på 4 988 kronor (2022 års kostnad).

Tillsyn

För tillsyn av handel med tobak och liknande produkter samt folköl tas idag fasta tillsynsavgifter ut. Enligt tabell 4.

Tabell 4: Tillsynsavgifter 2022

Tillsynsavgift	Avgift 2022
Fast tillsynsavgift tobak	6 750 kr
Fast avgift, folköl och elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare	3 900 kr
Fast avgift, elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare	2 750 kr

Miljöförvaltningen föreslår att tillsynen, i stället för via fasta avgifter, ska debiteras per timme för den tid som lagts ned på tillsynen, inklusive förberedande arbete och efterarbete. Avgiften debiteras efter varje utförd tillsyn. Förvaltningen bedömer att varje försäljningsställe som har tillstånd för tobak, har anmält hantering av elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare, tobaksfria nikotinprodukter och/eller folköl i genomsnitt ska ha ett tillsynsbesök om året. Ett tillsynsbesök inklusive för- och efterarbete beräknas i genomsnitt ta cirka 5 timmar. För en verksamhet som har tobak, folköl, tobaksfria nikotinprodukter samt elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare så kan tillsynsbesöket genomföras samordnat för samtliga produkter. Hur lång tid ett enskilda tillsynsbesök tar kan variera beroende på situation och hur många produktgrupper en verksamhet säljer. Den tid som verksamheten betalar för kan alltså bli både lägre och högre än fem timmar. I de fall en verksamhet inte följer lagstiftningen kan miljöförvaltningen behöva göra fler tillsynsbesök under året.

Sanktionsutredningar

I de fall miljöförvaltningen upptäcker eller får in uppgifter om att en verksamhet brister i sin hantering avseende försäljning av tobak, folköl, tobaksfria nikotinprodukter och/eller elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare så inleder miljöförvaltningen en sanktionsutredning. En sanktionsutredning inleds först när en brist har konstaterats. För det arbete som läggs ned för att utreda allvarlighetsgraden av konstaterade bristerna, så föreslås att en timavgift tas ut för den nedlagda handläggningstid som då blivit nödvändig. Denna avgift påverkar enbart de verksamheter som brister i sin hantering enligt ovan. I de fall det inkommer tips om brister i en verksamhets hantering som inte kan bekräftas så kommer ingen avgift att debiteras.

Timavgift

De avgifter som föreslås i taxan är alla baserade på en timavgift som multipliceras med den tid som läggs ned. Timavgiften är beräknad för att täcka den kostnad som

miljöförvaltningen har. Avgiften omfattar dels personalkostnader och andra direkta kostnader, dels overheadkostnader (indirekta kostnader). De direkta personalkostnaderna utgörs av lönekostnader (genomsnittlig lön för förvaltningens inspektörer/handläggare), kostnader för sociala avgifter samt pensionskostnader för inspektören/handläggaren. Overheadkostnaderna utgörs av enhetens andel av förvaltningens samlade kostnader för bland annat ledningsfunktioner, stödfunktioner (kommunikation, juridik, IT, registratur, arkiv, HR, ekonomi, inköp, fastighetsservice, nämnd- och utskottsadministration, verksamhetsstyrning och -utveckling med mera), fordon och köpta tjänster. För att få fram timkostnaden divideras årskostnaden med 1 000 timmar (enligt den modell som är framtagen av SKL/SKR). Timavgiften är för 2022 1 247 kronor (se vidare i bilaga 2).

Timavgiften för 2023 är i dagsläget inte möjlig att ange. Detta beror på att denna, enligt beslut av kommunfullmäktige den 26 april 2018, ska framräknas genom att innevarande års timavgift räknas upp med PKV index per oktober samma år. Med andra ord kommer den först kunna räknas fram i november 2022.

Anna Ledin

Angelica Winter

Direktör

Avdelningschef

Diarienummer MKN-2021-2647

Miljö- och klimatnämndens taxa för handel med elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare, folköl, tobaksfria nikotinprodukter och tobaksvaror

Inledande bestämmelser

1 §

Denna taxa gäller avgifter för Göteborgs kommuns kostnader för:

1. Prövning och tillsyn av handel enligt lag (2018:2088) om tobak och liknande produkter samt de förordningar och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen
2. Tillsyn enligt lag om tobaksfria nikotinprodukter samt de förordningar och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen
3. Försäljning av folköl enligt alkohollag (2010:1622) samt de förordningar och föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

2 §

Avgift enligt denna taxa betalas av:

1. den som ansöker om tillstånd eller anmäler verksamhet eller förändring.
2. den som bedriver eller avser att bedriva verksamhet eller är skyldig att vidta åtgärd.

3 §

Avgift enligt denna taxa tas ut som:

- Fast grundavgift för prövning av tillstånd för handel med tobaksvaror, se 8 §
- Timavgift för nedlagd handläggningstid vid prövning av tillstånd för handel med tobaksvaror som inte omfattas av grundavgiften, se 8 §
- Timavgift för tillsyn av de verksamheter som har tillstånd för handel av tobaksvaror eller har anmält försäljning av tobaksfria nikotinprodukter, folköl och/eller elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare, se 9 §
- Timavgift för sanktionsutredning, se 10 §

Med handläggningstid avses den sammanlagda tid som varje handläggare vid miljö- och klimatnämnden har använt för prövning, handläggning, föredragning, beslut och tillsyn

4 §

Avgift enligt denna taxa tas inte ut för

1. Handläggning av överklagande, såsom vid rättstidsprövning och överlämnande till nästa instans samt yttrande i överklagade ärenden.
2. Handläggning för att svara på remisser

5 §

Om det finns särskilda skäl med hänsyn till verksamhetens art och omfattning, tillsynsbehov, nedlagd tillsynstid eller andra omständigheter får miljö- och klimatnämnden i enskilda fall besluta att avgift enligt denna taxa ska sättas ned eller efterskänkas.

6 §

Beslut om avgift samt nedsättning eller efterskänkande av avgift i enskilda ärenden fattas av miljö- och klimatnämnden.

7 §

Timavgiften är 1 247 kronor i 2022 års prisnivå. Miljö- och klimatnämnden ska inför varje kalenderår besluta att justera timavgifterna med den procentsats för det innevarande kalenderåret i Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) som finns publicerad på SKR:s hemsida i oktober månad.

Avgift för prövning

8 §

Avgift för prövning av en ansökan om tillstånd eller en anmälan om ändrade uppgifter tas ut med en grundavgift motsvarande angivna timmar multiplicerat med timavgiften enligt nedan:

1. stadigvarande eller tillfälligt tillstånd för tobak - 17 timmar multiplicerat med timavgiften.
2. ändring av personer med betydande inflytande i verksamheten med ägarförändring - 14,5 timmar multiplicerat med timavgiften.
3. ändring av personer med betydande inflytande utan ägarförändring - 4 timmar multiplicerat med timavgiften.

Avgiften ska betalas för varje enskild inlämnad ansökan eller ändring. För handläggningstid utöver den tid som ingår i grundavgiften ska den som ansöker betala en timavgift om 1 247 kr per timme i 2022 års prisnivå.

Avgiften ska betalas även om ansökan avslås, avvisas eller avskrivs.

Avgift för tillsyn

9 §

För tillsyn ska en timavgift motsvarande den nedlagda tiden betalas efter det att tillsynen har utförts.

Tillsynen av handel enligt lag om tobak och liknande produkter avser också kontroll av personlig och ekonomisk lämplighet.

Avgiften beräknas genom att den faktiskt nedlagda handläggningstiden multipliceras med timavgiften.

10 §

För sanktionsutredning ska en timavgift betalas. Avgiften beräknas genom att den faktiskt nedlagda handläggningstiden multipliceras med timavgiften.

11 §

För övrig tillsyn eller prövning tas en timavgift ut för handläggning av handel enligt lagen om tobak och liknande produkter samt förordningar och föreskrifter som beslutats av denna lag, lag om tobaksfria nikotinprodukter samt förordningar och föreskrifter som beslutats av denna lag samt för försäljning av folköl enligt alkohollagen samt de förordningar och föreskrifter som beslutats med stöd av denna lag. Avgiften beräknas genom att den nedlagda handläggningstiden multipliceras med timavgiften.

Verkställighetsfrågor

19 §

Betalning av avgift enligt denna taxa ska ske till miljö- och klimatnämnden i Göteborgs stad. Betalning ska ske inom tid som anges i beslut om avgift eller i faktura. Miljö- och klimatnämnden får bestämma att beslut om avgift ska gälla omedelbart.

20 §

Miljö- och klimatnämndens beslut om avgift får överklagas till förvaltningsrätten.

21 §

Denna taxa träder i kraft den 1 januari 2023.

Diarienummer MKN-2021-2647

Bilaga 2 till tjänsteutlåtande om miljö- och klimatnämndens taxa för handel med elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare, folköl, tobaksfria nikotinprodukter och tobaksvaror

Redovisning av uppdrag från miljö- och klimatnämnden den 24 augusti 2021

§ 169 Dnr 2021-2647

Miljö- och klimatnämndens taxor för verksamhet enligt alkohollagen och lagen om tobak och liknande produkter

Beslut

1. Miljöförvaltningen får i uppdrag att komplettera ärendet med tydligare beräkningsunderlag avseende uppskattad schablontid. Av underlaget ska även, om möjligt, framgå hur Stockholm och Malmö räknar ut sina timmar.
2. Miljöförvaltningen får i uppdrag att redovisa hur ofta ett ärende behöver kompletteras eller överklagas.
3. Miljöförvaltningen får i uppdrag att redovisa en modell där timkostnad divideras med antalet timmar handläggarna i genomsnitt arbetar i realiteten i stället för SKR:s modell om 1000 timmar per handläggare.
4. Miljöförvaltningen får i uppdrag att komplettera ärendet med en taxa som baseras på 2021 års antal medarbetare och lönenivå.

Miljöförvaltningen redovisar i detta underlag uppgifterna som berör tobak och liknande produkter samt försäljning av folköl.

1. **Miljöförvaltningen får i uppdrag att komplettera ärendet med tydligare beräkningsunderlag avseende uppskattad schablontid. Av underlaget ska även, om möjligt, framgå hur Stockholm och Malmö räknar ut sina timmar.**

Förvaltningen föreslår i ärendet att avgiften för prövning av tillstånd för tobaksförsäljning samt tillsyn av försäljning av tobak, elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare, tobaksfria nikotinprodukter samt folköl ska debiteras per nedlagd timme i efterhand. För prövning av tillstånd för tobak så anser förvaltningen att förväntad tidsåtgång behöver vara transparent för de företag som ansöker om tillstånd innan de söker, för en prövning av ansökan om tillstånd för tobaksförsäljning föreslås därför att avgiften ska utgöras av en grundavgift, med möjlighet till timdebitering om ett ärende skulle kräva längre handläggningstid än vad grundavgiften motsvarar. Grundavgiften föreslås motsvara 17 timmars handläggningstid för en ansökan om nytt stadigvarande tillstånd för försäljning av tobak, vilket med en timavgift på 1 247 kronor (timavgift för 2022 – uppräknas årligen

med PKV per oktober), motsvarar 21 199 kronor (2022 års prisnivå). De moment som genomförs i prövningen och som även redovisas i tjänsteutlåtandet är:

Tabell 2: Ansökan om tobakstillstånd

Händelse	Förklaring	Beräknad tidsåtgång
Samordnare fördelar till handläggare	Samordnare gör en snabb överblick, historik, skickar beskrivning till handläggare	0,5 timmar
Genomgång av ansökan		3 timmar
Dialogsamtal	Med den sökande. Samtalet dokumenteras.	1 timme
Genomgång	Med kollega/samordnare/ärendegenomgång	1 timme
Begäran om komplettering	1:a Beror på komplexitet	1 timme
Genomgång av komplettering		2 timmar
Begäran om komplettering	2:a	0,5 timmar
Genomgång av komplettering		1 timmar
Kreditupplysning	Bolag, PBI, bolagsengagemang	1 timme
Remiss polis		0,5 timme
Remiss Skatteverk		1 timme
Kommunicering	Av remisser	0,5 timme
Sammanställa utredning	Slutgiltiga avvägningar och bedömningar	3 timmar
Förslag till beslut		0,5 timme
Delgivning/ expediering	Till sökande, till andra myndigheter	0,5 timme
Summa tid:		Totalt: 17 timmar

Tillsyn av tobak, elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare, tobaksfria nikotinprodukter samt folköl föreslås debiteras i efterhand med en timavgift för den nedlagda handläggningstiden. Tiden innefattar förberedelse, restid, tillsyn, samt efterarbete. För en verksamhet som har tillstånd för försäljning av tobak och som följer lagstiftningen uppskattas behovet av tillsyn motsvara ca 5 timmar per år, vilket med en föreslagen timavgift på 1 247 kronor motsvarar cirka 6 235 kr per år (2022 års prisnivå).

Eftersom nuvarande förslag till taxa huvudsakligen baseras på en efterhandsdebitering av den faktiskt nedlagda tillsynstiden och Stockholm respektive Malmö har en taxekonstruktion med årsavgifter så är det inte möjligt att presentera helt jämförbara uppgifter. Nedan redovisas de uppgifter från Stockholm och Malmö som vi fått ta del av efter förfrågan från oss.

Jämförelse med Stockholm

Gällande prövning- och tillsyn enligt tobakslagen har Stockholm räknat med en timavgift på 1 180 kr för år 2019. Timavgiften avser ”personal, material, utrustning, lokalkostnader, OH kostnader med mera”. Uppskattad tid för att handlägga en ansökan om försäljningstillstånd för tobak uppges vara 8 timmar. Timmarna är inte specificerade för olika moment. Tiden för tillsyn uppskattas till 6 timmar. Inte heller de specificerade. Avgiften för att ansöka om försäljningstillstånd för tobak fastställdes till 9 500 kr för 2019. Den fasta tillsynsavgiften till 6 000 kr. Avgifterna har inte förändrats sedan 2019 utan är de samma för 2022.

Jämförelse med Malmö

Gällande prövning- och tillsyn enligt tobakslagen har Malmö stad räknat med en timavgift på 1 295 kr för år 2019. Timavgiften är hämtad från miljöförvaltningen i Malmö stad. Uppskattad tid för att handlägga en ansökan om försäljningstillstånd för tobak uppges vara 7,5 timmar. Timmarna är specificerade enligt följande:

Process ansökan om stadigvarande försäljningstillstånd detaljhandel	Tidsåtgång
Registrering, lägga upp objekt i verksamhetssystem	0,5
Genomgång och granskning av ansökan (inkl. finansiering)	1
Begäran om kompletteringar	0,5
Utredning av personer med betydande inflytande/lämplighetsbedömning	1
Remissförfarande (skicka remisser och granska remissvar, kommunicera)	1
Utredningsbesök	1
Sammanställning av utredning	2
Efterbearbetning (avsluta ärende, skriva tillståndsbevis, arkivera akt)	0,5
Totalt	7,5

Tiden för tillsyn uppskattas till 5 timmar. Timmarna är specificerade enligt följande:

Process yttre tillsyn	Tidsåtgång
Planering	0,5
Transport till och från försäljningsstället	0,5
Fysisk tillsyn, kontroll i butiken	1
Fysisk tillsyn, egenkontrollprogram	0,5
Totalt	2,5

Process inre tillsyn	Tidsåtgång
Lämplighetsprövning/remissförfarande, årligen	1
Löpande kontroll av ändringar, såsom adress, bolagsändringar etc.	1
Kontroll av ändringar i egenkontrollprogram	0,5
Totalt	2,5

Avgiften för att ansöka om försäljningstillstånd för tobak fastställdes till 9 500 kr för 2019. Den fasta tillsynsavgiften till 6 000 kr. Avgifterna har inte förändrats sedan 2019 utan är de samma under 2022.

2. Miljöförvaltningen får i uppdrag att redovisa hur ofta ett ärende behöver kompletteras eller överklagas.

Det är inte möjligt att ur förvaltningens verksamhetssystem systematiserat få fram uppgifter om hur ofta ett ärende behöver kompletteras eller överklagas. Här redovisas i stället antal ärenden som inkommit respektive år samt hur många begäran om kompletteringar respektive överklaganden som gjorts samma år. Alla begäran om komplettering eller överklaganden som inkommit ett år tillhör inte nödvändigtvis samma ärenden som inkommit samma år, men siffrorna ger en indikation på hur ofta en begäran om komplettering respektive överklagande gjorts.

Kompletteringar

2019

- 756 ärenden
- 1 958 begäran om kompletteringar

2020

- 136 ärenden
- 427 begäran om kompletteringar

2021

- 79 ärenden
- 547 begäran om kompletteringar

Överklaganden

2019

- 756 ärenden
- 263 överklaganden

2020

- 136 ärenden
- 54 överklaganden

2021

- 79 ärenden
- 69 överklaganden

3. Miljöförvaltningen får i uppdrag att redovisa en modell där timkostnad divideras med antalet timmar handläggarna i genomsnitt arbetar i realiteten istället för SKRs modell om 1 000 timmar per handläggare.

Schablonmässigt brukar handläggningstiden inom denna typ av verksamhet utgöra 60 procent av den faktiskt arbetade tiden (SKL/SKR 2015). I kalkylsammanhang anges den faktiskt arbetade tiden till 1 600 timmar per år, vilket motsvarar stadens årsarbetarbegrepp. Miljöförvaltningen räknar med en handläggningstid på 1 000 timmar per heltidstjänst och år, vilket motsvarar 62,5 procent av den faktiskt arbetade tiden.

Att använda en schabloniserad tillgänglig handläggningstid på motsvarande 1 000 timmar per år för tillsyn och kontroll inom miljö- och livsmedelsområdena är ett vedertaget arbetssätt i Sveriges kommuner. Egna tidsstudier på miljöförvaltningen har visat att några medarbetare arbetar fler handläggningstimmar per år och andra arbetar färre, vilket resulterar i ett genomsnitt på cirka 1 000 timmar också på miljöförvaltningen.

4. Miljöförvaltningen får i uppdrag att komplettera ärendet med en taxa som baseras på 2021 års antal medarbetare och lönenivå.

Taxan är konstruerad utifrån att varje medarbetare inom handläggning och tillsyn ska finansieras av densamma. Så länge personalvolymen är anpassad till den debiterbara handläggnings-/tillsynsvolymen så finansierar avgifterna personalkostnaderna. Förvaltningen arbetar löpande med att optimera antal medarbetare så att all handläggning och tillsyn kan genomföras på ett bra sätt samtidigt som finansieringen ska täcka kostnaderna så precist som möjligt.

Inom tillstånd och tillsyn av folköl, elektroniska e-cigarett och påfyllnadsbehållare samt tobak och liknande produkter så finns i dagsläget ingen fastställd timavgift.

Miljö- och klimatnämnden, kommunstyrelsen och kommunfullmäktige beslutade 2018 om Förvaltningens taxor för 2019. Enligt beslut i KF 2018-04-26 så fastställdes taxan för 2019 samt att den fortsatt ska uppräknas med indexet PKV för nästkommande år per oktober månads indexprognos. Enligt denna uppräkning är timtaxan för miljöbalkstillsyn för närvarande (2022) 1 247 kronor per timme.

År	Beslut	PKV per oktober	Taxa
2019	KF 2018-04-26 § 21	3,00%	1 166
2020	MKN 2019-12-17 § 224	2,60%	1 196
2021	MKN 2020-12-15 § 194	2,10%	1 221
2022	KF 2021-11-25 § 17	2,10%	1 247

Förvaltningen anser att det är lämpligt att timtaxan för folköl, elektroniska e-cigarett och påfyllnadsbehållare samt tobak och liknande produkter beräknas på samma sätt som förvaltningens övriga taxor och att det är en fördel att så långt möjligt ha samma timavgifter för olika typer av handläggning och tillsyn. Livsmedelskontrollen har en högre timavgift än miljöbalkstillsynen på grund av att restid inte kan debiteras separat i samband med kontrollen, vilket den kan inom miljötillsynen. Förvaltningen anser därför att timavgiften för handläggning och tillsyn enligt folköl, elektroniska e-cigarett och påfyllnadsbehållare samt tobak och liknande produkter ska ha samma timtaxa miljöbalkstillsynen och att denna avgift ska räknas upp årligen med PKV från oktober månad på samma sätt som man gör för övriga taxor på Miljöförvaltningen.

Diarienummer 2021-2647

Redovisning av uppdrag från miljö- och klimatnämnden den 19 april 2022

§ 87 Dnr 2021-2647

Miljö- och klimatnämndens taxa för prövning och tillsyn av handel enligt lag om tobak och liknande produkter samt försäljning av folköl enligt alkohollagen

Beslut

Miljö- och klimatnämnden återremitterar ärendet till förvaltningen som får i uppdrag att komplettera ärendet med:

- a) En jämförelse avseende hur arbetet med prövning och tillsyn ser ut i andra svenska kommuner samt redovisa jämförelsen för nämnden.
- b) En grundlig rättslig analys av vilka krav som kommunen kan ställa och vilka handlingar som kommunen kan begära in inom ramen för gällande lagstiftning.

Miljöförvaltningen redovisar här de begärda uppgifterna:

- a) **En jämförelse avseende hur arbetet med prövning och tillsyn ser ut i andra svenska kommuner samt redovisa jämförelsen för nämnden.**

Någon genomgripande jämförelse med hur andra kommuner arbetar har inte genomförts. Anledningen är att detta är ett omfattande arbete som skulle kräva förhållandevis stora resurser för att finna faktiska skillnader i arbetssätten. Förvaltningens arbetssätt bygger på de rättskällor som finns (lagstiftning, förarbeten, beslut i överprövande instanser, etcetera). Detta för att säkerställa en korrekt och rättssäker hantering i enlighet med lagstiftarens intentioner. Motsvarande gäller förstås för samtliga svenska kommuner. När det gäller skillnaden i taxa så handlar det primärt om vald taxekonstruktion där en tillämpning av efterhandsdebitering, så vitt förvaltningen känner till, inte praktiseras i någon kommun. Förvaltningen har inte heller i de kontakter som tagits pratat med någon kommun som har en tidsstudie som grund för sin prövningsavgift utan storleken av denna bygger på en skattning samt jämförelse med vad andra kommuner tar ut i prövningsavgift.

Förvaltningen har ett väl etablerat samarbete med Stockholm och Malmö med regelbundna avstämningar (varannan vecka) i frågor som rör tobaksområdet. Vår bedömning är att vi har liknande arbetssätt och gör liknande bedömningar som Stockholm och Malmö gör, även om det har hänt att vi har landat i olika slutsatser när det gäller hur denna förhållandevis nya lagstiftning ska tolkas. I de tillfällena så har besluten som regel

överklagats och överprövande instans har avgjort hur lagstiftningen ska tolkas (se vidare nedan).

Genom våra avstämningar vet vi att det är relativt vanligt att olika aktörer inom tobaksområdet försöker påverka oss myndigheter i vårt beslutsfattande. Detta sker också i Stockholm och Malmö. Ett argument som framförs är då att ”detta är inga krav som ställs i Göteborg”. Vår bedömning är således att det är relativt vanligt att olika aktörer inom tobaksområdet försöker spela ut oss storstadskommunerna mot varandra, men i praktiken arbetar vi väldigt lika.

Vid jämförelser med mindre kommuner är det fullt tänkbart att den granskning som de gör inte är lika omfattande som vår. Detta på grund av att mindre kommuner ofta varken har kunskapen eller resurserna att bedriva verksamheten på det sätt som större kommuner har möjlighet till.

Vidare kan det noteras att överprövande instanser har gjort i stort sett samma bedömning som förvaltningen om hur lagstiftningen ska tolkas i de ärenden som har överklagats sedan tobakslagstiftningen trädde i kraft den 1 juli 2019. Av några hundra avgörande domar i högre instans är det till och med juni 2022 ett ärende där överprövande instans hade en annan tolkning av lagstiftningen.

Miljöförvaltningen gör således bedömningen att prövning och tillsyn enligt lagarna för handel med elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare, folköl, tobaksfria nikotinprodukter och tobaksvaror sker på liknande sätt i de andra svenska kommunerna.

b) En grundlig rättslig analys av vilka krav som kommunen kan ställa och vilka handlingar som kommunen kan begära in inom ramen för gällande lagstiftning.

Miljöförvaltningen beskriver nedan vilka moment som ingår vid ansökan om försäljningstillstånd för tobak.

Det finns tre typer av tillstånd för att bedriva försäljning av tobak:

- Detaljhandel från försäljningsställe – detta tillstånd är kopplat till en viss lokal och försäljningen får endast ske från den lokalen. Tillståndet kan gälla tills vidare eller för viss tid (till exempel festivaler).
- Detaljhandel på distans – försäljningen sker genom att konsumenten gör sin beställning på distans (i Göteborg uteslutande via internet) och tobaksvaran hämtas sedan upp av konsumenten alternativt levereras till konsumenten. Försäljning får ske i hela landet.
- Partihandel – försäljning sker till detaljhandlare eller andra partihandlare. Försäljning får ske i hela landet.

Generella utgångspunkter

Lag (2018:2088) om tobak och liknande produkter är en ramlagstiftning. Det innebär att lagstiftaren har satt upp ramarna för hur till exempel ett försäljningstillstånd för tobaksvaror ska bedömas. Lagen är inte detaljreglerad även om vissa saker är tydligt reglerat, till exempel att det ska finnas ett egenkontrollprogram som ska bifogas ansökan. Exakt hur ett egenkontrollprogram ska vara utformat är däremot inte reglerat, även om Folkhälsomyndigheten har gett ut föreskrifter som ger viss vägledning och sätter en lägsta nivå. I övrigt så behöver tillämpningen av lagen ge vägledning om hur olika bestämmelser i praktiken ska bedömas. Tillämpningen är därför en process under ständig utveckling utifrån tolkning av lagen och de domstolsavgöranden som kommer. Inte minst frågan om lämplighet (till vilken finansieringen räknas) är en sådan del. Inte minst då lagstiftning är ny är det avgörande att myndigheterna gör en extensiv tolkning av lagen för att få avgörande som tydligare definierar ramarna.

Till exempel så har det sedan tillståndsplikten infördes klarlagts att en tillståndshavare inte kan, i alltför stor utsträckning lämna över kontroller som denne är ansvarig för, på ett annat subjekt. Det innebär bland annat att ett upplägg där tillståndshavaren har satt ut tobaksautomater på en restaurang och helt lämnat över kontrollen till restaurangens personal inte är möjlig. Detta har avgjorts i kammarrätt. Även distansförsäljning av tobaksvaror då leveransen sker via, ombud har bedömts otillåten. Hittills finns avgöranden i förvaltningsrätt och avgöranden i kammarrätt inväntas.

Det har också klarlagts i Högsta förvaltningsdomstolen att i huvudsak är det myndigheten som avgör vilka handlingar som ska lämnas in. Bedömer myndigheten att till exempel ett avtal ska lämnas in kan inte den sökande hänvisa till civilrättsliga sekretessöverenskommelser för att inte inkomma med begärt underlag.

Ansökningsprocessen:

1. Ansökan lämnas in till myndigheten. För att ansökan ska vara fullständig enligt 4 kapitlet 1 § Förordning om tobak och liknande produkter, (FTLP) ska den innehålla följande uppgifter:
 - a) Kopia på kvitto på betald prövningsavgift. Uppgiften krävs för att uppfylla det krav om att en prövningsavgift ska tas ut, så som kommunfullmäktige fattat beslut om. Rätt att ta ut en prövningsavgift regleras i 8 kap. 1 § lag om tobak och liknande produkter, LTLP.
 - b) Korrekt ifylld ansökan, antingen via blankett som finns på www.goteborg.se alternativt via uppgifter lämnade i e-tjänst på www.goteborg.se. Uppgiften krävs för att förvaltningen ska kunna avgöra vad ansökan avser och regleras i 5 kap. 3 § LTLP.
 - c) Uppgift om vem som är ägare – Om det är ett aktiebolag så ska aktieboken för bolaget bifogas. Om aktiebolaget ägs av ett annat aktiebolag så ska aktieboken bifogas även för det bolaget och eventuella andra ägarbolag. Aktieböcker till dess att fysiska personer framgår ska bifogas. För handelsbolag och kommanditbolag ska bolagsavtal bifogas. Saknas bolagsavtal ska det bekräftas skriftligen. Uppgiften krävs för att förvaltningen ska kunna avgöra vilka som har ett betydande inflytande i verksamheten och regleras i 5 kap. 2 § LTLP.

- d) Köpekontrakt, arrendeavtal eller motsvarande – det avtal som reglerar hur övertagandet av verksamheten skett. Eftersom det kan ske på olika sätt avgörs det för varje ansökan vad som behöver lämnas in. Detta inbegriper franchiseavtal, vilket är relativt vanligt vid tobaksförsäljning. Uppgiften krävs för att förvaltningen ska kunna se hur verksamheten har tagits över och är kopplad dels till finansieringen, dels till frågan om vem som har ett betydande inflytande i verksamheten och regleras i 5 kap. 2 § LTLP.
- e) Finansieringsplan – en plan över de kostnader som funnits för att starta upp verksamheten, med vilka medel kostnaderna har finansierats samt en budgetplan för det första verksamhetsåret. Utgångspunkten är att inga verksamheter får finansieras med oskattade medel, alla pengar ska alltså gå att spåra. Eftersom detta kan se mycket olika i ut från ärende till ärende så går det inte att säga exakt vilka handlingar som behöver lämnas in på förhand. I stället förklaras vad utgångspunkten för granskningen är, exempel på vad som kan behöva lämnas in ges och utifrån omständigheterna i ärendet och beroende på vad som lämnats in kan kompletteringar behöva begäras in. Inte sällan är finansieringen så invecklad att sökanden kan behöva lämna en skriftlig redogörelse över hur det har gått till som ska styrkas med faktiska handlingar. För att hjälpa sökanden förstå vad som efterfrågas ges följande beskrivning:

”Den här delen av vår utredning är ofta omfattande och kan ta lång tid. En verksamhet får inte använda svarta pengar för att starta sin verksamhet, därför utreder vi varifrån verksamheten har fått pengarna. Förvaltningen behöver en noggrann och utförlig beskrivning hur verksamheten är betalad. Det krävs att alla betalningar och överföringar av pengar ska visas, vilket oftast innebär att verksamheten behöver lämna in kontoutdrag från sin bank. Om verksamheten har använt kontanta pengar, så kan verksamheten behöva visa på annat sätt hur finansieringen gått till.

Finansieringen kan ske tillexempel vara genom:

- Lån från en bank, lån från en privatperson eller pengar som är sparade.
- Om pengar lånats från en bank, så ska lånehandlingar och utbetalningsbevis från banken visas upp.
- Om pengar lånats från en privatperson så ska lånehandlingar och bevis att personen betalat ut pengarna till verksamheten visas upp. Även uppgift om varifrån den person man lånar från fått sina pengar behöver visas upp.
- Om det är sparade pengar så ska man kunna visa varifrån sparatet kommer, till exempel från arbete eller liknande.

Verksamheten behöver styrka att den haft pengar för att finansiera sin verksamhet från början.

- Förvaltningen kontrollerar exakt vilka pengar som använts, inte bara att verksamheten har ekonomisk möjlighet att starta sin verksamhet.

- Om en verksamhet till exempel får ett banklån, gör ett stort uttag och sedan sätter tillbaka pengarna på kontot så krävs att man kan visa att det är samma pengar.

Verksamheten ska även kunna visa att utbetalningar har skett.

- Om verksamheten till exempel har köpt en butik så ska den kunna visa att den har betalat ut pengarna till den som sålt butiken och att den personen har fått pengarna till sig.

- Det måste vara exakt samma pengar som betalas ut som verksamheten har angett ska användas för att starta verksamheten.

Alla handlingar ska gå att kontrollera, vara daterade och om nödvändigt undertecknade.”

Uppgiften krävs för att kontrollera så att sökanden är lämplig och regleras i 5 kap. 2 § LTLP.

- f) Egenkontrollprogram – det krävs ett egenkontrollprogram för att få ett försäljningstillstånd för tobaksvaror. Folkhälsomyndigheten har gett ut en föreskrift för vad egenkontrollprogrammet minst måste innehålla, HSLF-FS 2019:20. Förvaltningen har också tagit fram egna anvisningar för att underlätta för sökanden, anvisningar EKP. Uppgiften krävs för att förvaltningen ska se att sökanden bedriver en god egenkontroll av verksamheten och regleras i 5 kap. 6-7 §§ LTLP.
- g) Hyreskontrakt för lokalerna – sökanden behöver visa att den får bedriva verksamhet i lokalerna. Det görs oftast genom hyreskontrakt eller till exempel ett andrahandskontrakt. Förvaltningen ställer inte krav på att lokalerna ska vara godkända av hyresvärderna för att få bedriva tobaksförsäljning då det inte finns ett sådant lagkrav. Uppgiften krävs för att förvaltningen ska kunna se att sökanden får bedriva verksamheten i lokalerna, med andra ord utnyttja sitt tillstånd. Ett tillstånd som inte utnyttjas ska återkallas med stöd av 7 kap. 10 § p. 1. Vid ett omvänt förhållande gäller alltså att sökanden måste visa att tillståndet kommer att utnyttjas.
- h) Uppgift om varulager – på grund av EU:s spårbarhetssystem kan en detaljhandlare med försäljningsställe bara förvara tobaken på sitt försäljningsställe eftersom den inte kan flytta tobaken mellan olika anläggningar. En detaljhandlare som försäljer på distans kan ha flera varulager så länge varorna inte flyttas mellan de olika lagerna. Uppgiften krävs för att förvaltningen ska se att verksamheten inte bedrivs i strid med lagen samt att tillsyn ska kunna bedrivas och regleras i 3 kap. 7 § och 7 kap. 3–5 §§ LTLP.
- i) Avtal – sökanden ska inkomma med avtal som den har med till exempel tobaksbolag, partihandlare eller andra aktörer inom tobaksbranschen. Om sådana avtal inte finns vill förvaltningen få in ett skriftligt intygande. Detta gäller verksamheten och ska alltså lämnas in även då någon annan ingått sådana avtal om det påverkar sökandes verksamhet, till exempel vid franchiseverksamhet. Uppgiften krävs för att förvaltningen ska kunna bedöma

om otillåtna marknadsföringsåtgärder kommer vidtas samt att sökanden inte är underställd sådana ekonomiska åtaganden som kraftigt begränsar sökandens möjlighet att självständigt bedriva verksamheten och regleras i 4 kap. 2 § och 5 kap. 1 § LTLP.

- j) Om sökanden företräds av ett ombud så ska en fullmakt lämnas in för ombudet. (Detta är inte uppgift som räknas in i när ansökan är fullständig. Inkommer inte fullmakt tillåts helt enkelt inte ombudet att företräda sökanden.)

Då ansökan inkommer registreras den av en administratör och en kvalitetssamordnare fördelar ärendet på en handläggare.

2. Handläggaren går igenom ansökan och ringer ett dialogsamtal för att reda ut eventuella frågetecken och vid behov skickas en begäran om komplettering till sökanden. Begäran om komplettering är ett moment som kan upprepas beroende på om sökanden inkommer med efterfrågat underlag. Som regel krävs det åtminstone två kompletteringar och därefter behöver handläggaren bedöma om det fyller något syfte att begära fler kompletteringar eller om ärendet bör avgöras på befintligt material.
3. Då handläggaren identifierat vilka personer som har ett betydande inflytande i verksamheten genomförs en lämplighetsprövning. Lämplighetsprövningen sträcker sig i huvudregel tre år bakåt i tiden (den så kallade karenstiden, vilken inte är helt fast utan behöver bedömas från fall till fall). Lämplighetsprövningen är omfattande och innehåller ett antal moment:
 - a) En kreditupplysning görs på sökandebolaget, de personer som har ett betydande inflytande i verksamheten samt eventuella bolagsengagemang som de har. Brister i kreditupplysningen kan till exempel vara obetalda skatter och avgifter eller att sökanden inte är registrerad för moms och AG-avgifter (givet att sökanden har anställda).
 - b) En kontroll av sökandes inkomster görs. Om den sökande har deklarerade inkomster (tjänst/kapital) som understiger 180 000 kronor per år begär förvaltningen att sökanden ska visa hur den har försörjt sig. Det kan till exempel handla om att sökanden gjort egna uttag ur sin enskilda verksamhet. Om den sökande inte kan visa hur den har försörjt sig antas att den levt på oskattade inkomster.
 - c) Den sökande kommuniceras blanketter för vidarebefordran till Skatteverket av vilka uppgifter om sökandes ekonomiska lämplighet framgår, till exempel förseningar av inbetalning av skatter som inte framgår av kreditupplysningen och kontrollavgifter.
 - d) Förvaltningen översänder remissförfrågan till Polismyndigheten för yttrande avseende sökandes personligaandel.
 - e) Vid ansökningar som avser partihandel skickas också en remissförfrågan till Tullverket.

Dessa uppgifter krävs för att utreda sökandes personliga och ekonomiska lämplighet och regleras i 5 kap. 2 och 4 §§ LTLP.

4. Om det bedöms finnas ett behov för att handläggning ska bli korrekt genomförs ett utredningsbesök av försäljningsstället. Omständigheter som motiverar ett utredningsbesök kan vara uppgifter om att det finns omfattande marknadsföring på försäljningsstället, uppgifter om olovlig tobak och/eller uppgifter om försäljning av narkotikatillbehör. Denna åtgärd krävs för att säkerställa att verksamheten inte kommer att bedrivas i strid med lagen och regleras bland annat i 4 kap. 2 § och 5 kap. 2 § LTLP beroende på vad syftet med besöket är.
5. Under ärendets gång kommunicerar förvaltningen uppgifter som inkommer som kan påverka utgången i ärendet med den sökande.
6. Då handläggaren utrett ärendet och bedömer att det är möjligt att avgöra ärendet sammanställer handläggaren ärendet i en utredning och skriver fram ett förslag till beslut som fattas av tjänsteperson i enlighet med delegationsordningen.
7. Då beslut är fattat kommuniceras detta med sökanden genom delgivning med eventuell besvärshänvisning.

§ 148 Dnr MKN-2022-13454

Miljö- och klimatnämndens taxa för tillsyn enligt lag om tobaksfria nikotinprodukter

Beslut

1. Miljö- och klimatnämnden godkänner förvaltningens förslag till taxa för miljö- och klimatnämndens verksamhet enligt lag om tobaksfria nikotinprodukter (2022:1257) i enlighet med tjänsteutlåtandets bilaga 1.
2. Miljö- och klimatnämnden hemställer att kommunfullmäktige fastställer taxan för miljö- och klimatnämndens verksamhet enligt lag om tobaksfria nikotinprodukter (2022:1257) att gälla från och med den 1 januari 2023.
3. Miljö- och klimatnämnden hemställer att kommunfullmäktige beslutar att taxan för miljö- och klimatnämndens verksamhet enligt lag om tobaksfria nikotinprodukter (2022:1257) ska baseras på Prisindex för Kommunal Verksamhet (PKV) och ska indexjusteras årligen av miljö- och klimatnämnden.

Handlingar

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2022-08-18 med bilaga.

Handlingar skickas till

Kommunfullmäktige

Dag för justering

2022-09-02

Vid protokollet

Sekreterare

Sara Alander

Ordförande

Emmyly Bönfors Jansson (C)

Justerande

Helena Norin (MP)

Justering av protokollet har tillkännagivits genom anslag på kommunens anslagstavla 2022-09-02.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2022-08-18

Diarienummer 2022-13454

Handläggare

Pia Gustafsson

Telefon: 031-368 37 97

E-post: pia.gustafsson@miljo.goteborg.se

Miljö- och klimatnämndens taxa för tillsyn enligt lag om tobaksfria nikotinprodukter

Förslag till beslut

1. Miljö- och klimatnämnden godkänner förvaltningens förslag till taxa för miljö- och klimatnämndens verksamhet enligt lag om tobaksfria nikotinprodukter (2022:1257) i enlighet med tjänsteutlåtandets bilaga 1.
2. Miljö- och klimatnämnden hemställer att kommunfullmäktige fastställer taxan för miljö- och klimatnämndens verksamhet enligt lag om tobaksfria nikotinprodukter (2022:1257) att gälla från och med den 1 januari 2023.
3. Miljö- och klimatnämnden hemställer att kommunfullmäktige beslutar att taxan för miljö- och klimatnämndens verksamhet enligt lag om tobaksfria nikotinprodukter (2022:1257) ska baseras på Prisindex för Kommunal Verksamhet (PKV) och ska indexjusteras årligen av miljö- och klimatnämnden.

Sammanfattning

Från och med den 1 augusti 2022 träder en ny lag om tobaksfria nikotinprodukter (LTN) i kraft. Lagen innehåller bestämmelser om produkthanmälan, produktkrav, försäljning och marknadsföring av tobaksfria nikotinprodukter och syftar till att begränsa de hälsorisker och olägenheter som är förenade med bruk av sådana produkter, framför allt för barn och unga. Kommunen får i lagen ett tillsynsansvar för efterlevnaden av bestämmelser som är knutna till försäljning i detaljhandel av dessa produkter.

För tillsynen så har kommunen möjlighet att ta ut en avgift. Med anledning av detta föreslås en ny taxa för tillsynen av tobaksfria nikotinprodukter.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Den nya lagen om tobaksfria nikotinprodukter innebär att alla detaljhandelsföretag som säljer eller avser att sälja tobaksfria nikotinprodukter måste anmäla detta till kommunen. Kommunen ansvarar för att utföra tillsyn av att lagens regler efterlevs i dessa verksamheter. Tillsynen kan bekostas av skattemedel eller genom att varje näringsidkare betalar en avgift för tillsynen.

Ekonomiska konsekvenser för miljöförvaltningen

Förvaltningen föreslår i detta ärende att tillsynen ska finansieras av avgifter. Avgiftens storlek motsvarar cirka två timmars tillsyn av tobaksfria nikotinprodukter per år. Eftersom tillsynen i flertalet fall bedöms kunna göras samordnat med tillsyn av tobak och liknande produkter, folköl samt e-cigarett och påfyllnadsbehållare, så bedöms storleken på avgiften schablonmässigt motsvara de kostnader förvaltningen förväntas ha för tillsynen.

Ekonomiska konsekvenser för kommunen

De ekonomiska konsekvenserna för kommunala verksamheter bedöms som mycket små då det sannolikt är ovanligt att kommunala verksamheter säljer tobaksfria nikotinprodukter. I de fall detta skulle förekomma så kommer kommunala verksamheter att påverkas av samma ekonomiska konsekvenser som externa verksamheter.

Om en ny taxa inte skulle beslutas så kommer tillsynen inom området att behöva bekostas av skattemedel. Eftersom lagstiftningen är ny så är det mycket svårt att uppskatta hur många försäljningsställen av tobaksfria nikotinprodukter som kommunen är skyldig att utöva tillsyn över. Om det motsvarar det antal av verksamheter som idag har tillstånd att sälja tobak och/eller som anmält försäljning av e-cigarett och folköl så skulle det röra sig om cirka 700 verksamheter. Detta skulle motsvara en kostnad på uppskattningsvis 1,7 miljoner kronor

Ekonomiska konsekvenser för näringsidkare

För de näringsidkare som anmält försäljning av tobaksfria nikotinprodukter så tillkommer en avgift för tillsyn av dessa produkter. Avgiftens storlek är relativt måttlig. För de näringsidkare som både har tillstånd för försäljning av tobak samt har anmält försäljning av e-cigarett, tobaksfria nikotinprodukter samt folköl så kommer dessa att få betala en årlig tillsynsavgift för varje produktgrupp.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bilaga

1. Miljö- och klimatnämndens taxa enligt lag om tobaksfria nikotinprodukter

Ärendet

Från och med den 1 augusti 2022 träder en ny lag om tobaksfria nikotinprodukter i kraft. I lagen får kommunen ett tillsynsansvar för efterlevnaden av bestämmelser som är knutna till försäljning av dessa produkter i detaljhandelsledet. Med anledning av detta föreslås en ny taxa för tillsynen av tobaksfria nikotinprodukter.

Beskrivning av ärendet

Från och med den 1 augusti 2022 träder en ny lag om tobaksfria nikotinprodukter (LTN) i kraft. Lagen innehåller bestämmelser om produktanmälan, produktkrav, försäljning och marknadsföring av tobaksfria nikotinprodukter och syftar till att begränsa de hälsorisker och olägenheter som är förenade med bruk av sådana produkter, framför allt för barn och unga. Näringsidkare som säljer tobaksfria nikotinprodukter ska anmäla detta till kommunen.

Kommunen får i lagen ett tillsynsansvar för efterlevnaden av bestämmelser som är knutna till försäljning av dessa produkter från detaljhandel. För tillsynen så har kommunen möjlighet att ta ut en avgift.

Tillsynsansvaret av tobaksfria nikotinprodukter påminner mycket om det tillsynsansvar för e-cigarett och påfyllningsbehållare som miljö- och klimatnämnden redan ansvarar för. Båda områdena har krav på anmälan av försäljning samt kontroll av marknadsföring samt kontroll av åldersgräns för att få köpa produkterna.

Eftersom vi idag ser att det är vanligt att verksamheter som säljer tobak även säljer e-cigarett och påfyllningsbehållare så kommer sannolikt en stor andel av de näringsidkare som idag har tillstånd för att sälja tobaksprodukter, e-cigarett och påfyllningsbehållare och/eller folköl även att sälja tobaksfria nikotinprodukter. För dessa näringsidkare är det lämpligt och effektivt om tillsynen kan omfatta flera lagområden vid varje besök. För att underlätta detta är det därför också lämpligt att taxan för det nya området enligt LTN utformas på ett liknande sätt som avgifterna inom området för tobak och liknande produkter.

Taxa för handel med elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare, folköl, tobaksfria nikotinprodukter och tobaksvaror

Förvaltningen har föreslagit en taxa för handel med elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare, folköl, tobaksfria nikotinprodukter och tobaksvaror som bygger på att avgifterna ska debiteras efter utförd prövning och tillsyn, dnr MKN 2021-2647.

Ärendet bordlades vid miljö- och klimatnämndens sammanträde den 22 mars 2022 § 61 och togs upp för ny behandling den 19 april 2022 § 87. Då beslutade nämnden att återremittera ärendet till förvaltningen med begäran om komplettering. Sedan nämnden fattade detta beslut så har riksdagen beslutat om att den nya lagen om tobaksfria nikotinprodukter ska träda i kraft från och med 1 augusti 2022. Det är lämpligt att den nya taxan för handel med elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare, folköl, tobaksfria nikotinprodukter och tobaksvaror också omfattar tobaksfria nikotinprodukter. Förvaltningen föreslår därför en justering av den föreslagna taxan i ärende MKN-2021-2647 så att den även omfattar tobaksfria nikotinprodukter. Om förslaget beslutas innebär det att även tillsynen av tobaksfria nikotinprodukter debiteras med en timavgift för nedlagd tillsynstid efter utförd tillsyn.

Förvaltningens bedömning

Enligt besked från stadsledningskontoret är det oklart om taxan för handel med elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare, folköl, tobaksfria nikotinprodukter och tobaksvaror kommer hinna beslutas i tid av kommunfullmäktige för att kunna börja gälla från och med 1 januari 2023. För att inte tillsynsområdet för tobaksfria nikotinprodukter ska behöva finansieras av skattemedel i de fall taxan inte beslutas i tid till 1 januari 2023 så föreslår förvaltningen i detta ärende en separat taxa för tobaksfria nikotinprodukter. Tillsynsavgiften i denna taxa föreslås utformas som en årlig avgift, för att harmonisera med hur avgiften inom områdena e-cigaretter och folköl är utformade i dagsläget.

Avgiften för tillsyn av detaljhandel som anmält försäljning av tobaksfria nikotinprodukter föreslås bli 2 750 kronor per år och försäljningsställe. Detta är samma storlek på avgift som årsavgiften för försäljning av folköl respektive e-cigaretter är under 2022.

Samtliga avgifter kommer att höjas med ett index till 2023 års avgiftsnivå. Inom de flesta områden tillämpar miljö-och klimatnämnden prisindex för kommunal verksamhet (PKV) som index för oktober månad innevarande år, vilket också föreslås användas i nu föreslagen taxan för tobaksfria nikotinprodukter.

När taxan för tillsyn av handel med elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare, folköl, tobaksfria nikotinprodukter och tobaksvaror träder i kraft så ersätter den taxan denna taxa som då upphör att gälla

Anna Ledin

Direktör

Angelica Winter

Avdelningschef

Diarienummer 2022-13454

Taxa för miljö- och klimatnämndens verksamhet enligt lag om tobaksfria nikotinprodukter

Inledande bestämmelser

1 §

Denna taxa gäller avgifter för miljö- och klimatnämndens kostnader för tillsyn enligt lag (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter.

2 §

Avgift enligt denna taxa ska betalas av den som bedriver försäljning av tobaksfria nikotinprodukter.

3 §

Avgift enligt denna taxa ska betalas till miljö- och klimatnämnden.

4 §

Om det finns särskilda skäl med hänsyn till verksamhetens art och omfattning, tillsynsbehov, nedlagd tillsynstid eller andra omständigheter får miljö- och klimatnämnden besluta att avgift enligt denna taxa ska sättas ned eller efterskänkas i enskilda fall.

Avgift för tillsyn

5 §

Årlig avgift för tillsyn av försäljningsställen av tobaksfria nikotinprodukter uppgår 2022 till ett fast belopp på 2 750 kronor per försäljningsställe.

6 §

Avgift ska betalas med helt belopp årligen från och med det år anmälan inkommer.

Miljö- och klimatnämnden justerar årligen avgiften för nästkommande år med prisindex för kommunal verksamhet (PKV) med den procentsats som publiceras på SKR:s hemsida i oktober innevarande år.

Taxan följer den kommunala självkostnadsprincipen enligt 2 kap. 6 § kommunallag (2017:725). Avgifter enligt den här taxan baseras på schabloniserade tider som både kan överstiga och understiga faktisk tid i enskilda ärenden eller för enskilda objekt.

Avgift avrundas uppåt till närmaste överstigande femtiotal kronor.

7 §

Avgift för tillsyn återbetalas inte på grund av att verksamheten upphört under innevarande år.

8 §

Denna taxa träder i kraft den 1 januari 2023.